

LATVIJAS SESTAIS NACIONĀLAIS ATVĒRTĀS PĀRVALDĪBAS RĪCĪBAS PLĀNS 2026.–2027. GADAM

Satura rādītājs

1. Kopsavilkums	5
2. Esošās situācijas raksturojums	6
2.1. Atvērtās pārvaldības rīcības plāns 2022.–2025. gadam – atskats uz īstenošanu	6
2.2. Citi atvērto pārvaldību veicinoši notikumi 2022.–2025. gadā.....	7
2.3. Informācija par plāna sasaisti ar citiem attīstības plānošanas dokumentiem.....	9
2.4. Atvērtās pārvaldības rīcības plāna 2026.–2027. gadam izstrāde – aktivitātes vajadzību apzināšanai un saņemtie priekšlikumi	10
2.5. Galvenie izaicinājumi un risināmie problēmjaudājumi	13
Atvērtā pārvaldība – pienesums uzticēšanās veicināšanai	19
Atvērtās pārvaldības principi un vērtības	23
3. Plāna mērķis, rīcības virzieni un rādītāji	24
4. Plāna ietvaros īstenojamie pasākumi	26
5. Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetu	42
PEST analīzes rezultāti.....	43

Apzīmējumu un saīsinājumu saraksts

ĀM	Ārlietu ministrija
AiM	Aizsardzības ministrija
EM	Ekonomikas ministrija
ES	Eiropas Savienība
FM	Finanšu ministrija
IEM	Iekšlietu ministrija
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
IUB	Iepirkumu uzraudzības birojs
KM	Kultūras ministrija
LJP	Biedrība "Latvijas Jaunatnes padome"
LNB	Latvijas Nacionālā bibliotēka
LM	Labklājības ministrija
LPA	Biedrība "Latvijas Pilsoniskā alianse"
LPS	Biedrība "Latvijas Pašvaldību savienība"
LU	Latvijas Universitāte
MK	Ministru kabinets
Memoranda padome	Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padome
Memoranda padomes Sabiedrības iesaistes un atvērtās pārvaldības darba grupa	Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padomes Sabiedrības iesaistes un atvērtās pārvaldības darba grupa
NVO	Nevalstiskā organizācija
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (<i>Organisation for Economic Cooperation and Development</i>)
OGP	Atvērtās pārvaldības partnerība (<i>Open Government Partnership</i>)
Atvērtās pārvaldības rīcības plāns 2022.–2025. gadam	Latvijas Piektais nacionālais atvērtās pārvaldības rīcības plāns 2022.–2025. gadam
Uzraudzības padome	Latvijas Piektā nacionālā atvērtās pārvaldības rīcības plāna 2022.–2025. gadam uzraudzības padome
SIF	Sabiedrības integrācijas fonda sekretariāts
PROVIDUS	Biedrība "Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS"
VARAM	Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija
VAS	Valsts administrācijas skola
VPVKAC	Valsts un pašvaldību vienotie klientu apkalpošanas centri
VUGD	Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VK	Valsts kanceleja
VM	Veselības ministrija
Visas ministrijas	Aizsardzības ministrija, Ārlietu ministrija, Ekonomikas ministrija, Finanšu ministrija, Iekšlietu ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija, Kultūras ministrija, Klimata un enerģētikas ministrija, Labklājības ministrija, Tieslietu ministrija, Satiksmes ministrija, Veselības ministrija, Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija, Zemkopības ministrija

Padotības iestādes	Ministriju (skat. – visas ministrijas), Ministru kabineta locekļu vai Valsts kancelejas padotībā (pakļautībā vai pārraudzībā) esošās iestādes
--------------------	---

1. Kopsavilkums

Latvijas Sestais nacionālais atvērtās pārvaldības rīcības plāns 2026.–2027. gadam (turpmāk arī – plāns) izstrādāts, ņemot vērā Latvijas dalību Atvērtās pārvaldības partnerībā, kas ietver regulāru nacionālo atvērtās pārvaldības rīcības plānu izstrādi divu vai četru gadu termiņam.¹ VK nodrošina nacionālo atvērtās pārvaldības rīcības plānu izstrādi, koordinē un pārrauga to ieviešanu.²

Plāns ir īstermiņa plānošanas dokuments, kas nosaka mērķus atvērtās pārvaldības veicināšanai, kā arī darbības virzienus un pasākumus 2026. un 2027. gadam. Plānā ir gan horizontāla rakstura pasākumi, kur svarīga ir dažādu iesaistīto pušu piedalīšanās, gan fokusēti pasākumi konkrētās jomās.

Plāns ir apstiprināts MK, līdz ar to tajā ietvertie pasākumi galvenokārt ir attiecināmi uz MK padotībā esošajām valsts tiešās pārvaldes iestādēm. Taču vienlaikus ir svarīgs pašvaldību, Saeimas, pilsoniskās sabiedrības, biedrību un nodibinājumu, aktīvo iedzīvotāju un citu ieinteresēto pušu ieguldījums, lai Latvijā kopīgi veicinātu atvērtāku pārvaldību.

Plāna mērķus un virzienus nosaka gan ģeopolitiskā un ekonomiskā situācija, gan Latvijas iedzīvotāju zema uzticēšanās līmenis publiskās pārvaldes institūcijām.

Plāna ietvaros tiek izmantoti šādi jēdzieni:

Atvērtā pārvaldība ir atklātības, sabiedrības līdzdalības un atbildības principu ievērošana valsts institūciju darbībā.

Deliberatīvie pasākumi (saukti arī par pilsoņu asamblejām) ir pasākumi sabiedrības iesaistei lēmumu pieņemšanā, kur sabiedrību reprezentējošai grupai jeb "mini sabiedrībai" nodod apspriešanai noteiktu sabiedrībā aktuālu jautājumu, piemēram, par klimatu, veselību, enerģētiku. Pasākuma ietvaros notiek jautājuma izsvēršana un apspriešana, un noslēgumā dalībnieki vienojas par ieteikumiem valsts institūcijai.

Integritātes pakts (angļu val. – *integrity pact*) ir vienošanās starp pasūtītāju, izpildītāju un sabiedrības pārstāvjiem, kuri uzņemas neatkarīgā uzrauga lomu. Integritātes pakta mērķis ir veicināt atklātu un godprātīgu iepirkuma norisi.

Koprade (angļu val. – *co-creation*), **koprades principi** nozīmē to, ka lēmumu izstrādē uzklausa iesaistītās puses un risinājumus rod sadarbībā un kopējā darba procesā ar sabiedrības pārstāvjiem un citu ministriju un iestāžu pārstāvjiem.

Līdzdalības budžets ir process, kurā iedzīvotāji var iesniegt savas idejas un projektus, kas saistīti ar pašvaldības budžeta izlietojumu. Tas nodrošina iespēju iedzīvotājiem aktīvi piedalīties lēmumu pieņemšanā par to, kā tiek iztērēta daļa no pašvaldības līdzekļiem, tādējādi veicinot demokrātiju un sabiedrības iesaisti.

¹ *Open Government Partnership (2025). OGP National Handbook (sadaļa "Developing Action Plans").*

² Ministru kabineta 04.07.2023. noteikumu Nr. 358 "Valsts kancelejas nolikums" 4.14. apakšpunkts.

2. Esošās situācijas raksturojums

2.1. Atvērtās pārvaldības rīcības plāns 2022.–2025. gadam – atskats uz īstenošanu

Atvērtās pārvaldības rīcības plāna 2022.–2025. gadam galvenie virzieni un paveiktais (detalizēts apkopojums par paveikto 2022.–2023. gadā pieejams vidusposma ziņojumā³, bet par paveikto 2024.–2025. gadā tiks apkopots 2026. gada sākumā):

1. apņemšanās: Stiprināt sabiedrības līdzdalības ietvaru un vairot izpratni par līdzdalības procesu

MK 2024. gada 15. oktobrī pieņēma noteikumus Nr. 639 "Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā". Tie nosaka sabiedrības līdzdalības kārtību attīstības plānošanas dokumentu un tiesību aktu projektu izstrādē, kā arī citās sabiedrībai nozīmīgās iniciatīvās un procesos, it īpaši reformu izstrādes un īstenošanas procesā un publiskā finansējuma plānošanā. Minētajos noteikumos pieļauta arī domnīcu un citu inovatīvu līdzdalības metožu izmantošana. 2025. gadā VK un VAS organizēja mācību ciklu "Jēgpilnas sabiedrības līdzdalības iespējas – iespēja sekmēt uzticēšanos valsts pārvaldei" (tiešsaistē). Norit publiskajai pārvaldei paredzēta e-kursa izstrādes process par līdzdalības nodrošināšanu. 2022.–2023. gadā VK organizēja trīs līdzdalības labās prakses pēcpusdienas. 2025. gadā Valsts kancelejas darbības stratēģijā 2025.–2029. gadam tika izvirzīts mērķis veidot atvērtās pārvaldības prakses kopienu, un ministrijas un padotības iestādes deleģēja pārstāvjus dalībai minētajā formātā.

2. apņemšanās: Popularizēt sabiedrības līdzdalības iespējas, tostarp jauniešu, biedrību un nodibinājumu iesaisti

Notikušas regulāras komunikācijas aktivitātes par līdzdalības iespējām valsts pārvaldē. Līdzdalība kā virstēma tika aktualizēta sarunu festivālā LAMPA, 2022. gadā tika organizēta diskusija "Līdzdalības radio "Vairāk nekā tikai dzirdēt"" un 2022.–2023. gadā notika komunikācijas kampaņa "Pareizie kursi", notiek arī ikdienas komunikācija par līdzdalības iespējām izstrādes procesā esošos lēmumos. Atjaunota Jauniešu Saeimas darbība. Veikta līdzdalības budžeta skaidrošana un praktizēšana skolās. IZM ar daudzveidīgām aktivitātēm motivēja jauniešus iesaistīties un līdzdarboties.

3. apņemšanās: Stiprināt sabiedrības pārstāvniecību un dialogu ar sabiedrību lēmumu pieņemšanas procesos ikvienā nozarē

Šajā laikposmā visas ministrijas aktualizēja informāciju par sadarbības partneriem un līdzdalības iespējām. Kopumā ministrijas un citas institūcijas labi pazīst savus partnerus – biedrības un nodibinājumus – un iesaista tos lēmumu izstrādes procesā, it īpaši konsultatīvos formātos. Tiek praktizētas arī inovatīvas sabiedrības iesaistes metodes: FM, VM, Satiksmes ministrija un Uzņēmumu reģistrs rīkoja domnīcas, KM trīs reizes izmēģināja deliberatīvo metodi. VK organizēja dialoga aplūš par uzticēšanos (2023. gadā) un par Latvijas nākotni (2025. gadā). 2025. gadā VK izstrādāja vadlīnijas "Inovatīvas sabiedrības līdzdalības metodes"⁴ (ietver deliberatīvo diskusiju metodiku un standarta budžeta izstrādi) un rīkoja vebināru par šo tēmu.⁵ Sabiedrības iesaistei arvien plašāk tiek izmantots TAP portāls. 2022.–2023. gadā notika praktikums sabiedrības pārstāvjiem, biedrībām un nodibinājumiem par TAP portālu. VK Inovācijas laboratorija sniedz pienesumu dialogam ar sabiedrību, regulāri rīkojot dizaina sprintus, kur kopradē tiek rasti risinājumi sabiedrībai aktuālām problēmām.⁶

³ Pieejams Ministru kabineta tīmekļvietnē – <https://www.mk.gov.lv/lv/media/19161/download?attachment>

⁴ Valsts kanceleja (2025). Inovatīvas sabiedrības līdzdalības metodes.

<https://www.mk.gov.lv/lv/media/25385/download?attachment>

⁵ Vebināra programma un ieraksts pieejami – <https://www.mk.gov.lv/lv/padomi-un-resursi>

⁶ <https://inovacija.mk.gov.lv>

4. apņemšanās: Valstij sazināties ar sabiedrību skaidrā un cilvēkiem saprotamā valodā, skaidrot lēmumus un sarežģītas tēmas, uzsverot ieguvumus

2023. gadā tika izstrādātas VAS mācības "Saprotama, vienkārša un skaidra valoda valsts pārvaldē – efektīva saziņa ar sabiedrību". 2025. gadā norisinājās konkurss valsts pārvaldei, lai veicinātu atvērtību un skaidrotu sabiedrībai aktuālas tēmas (projektu pieteikumus varēja iesniegt VK līdz 5. septembrim, tika saņemti 16 pieteikumi). 2025. gadā stājās spēkā izmaiņas tiesiskajā regulējumā piekļūstamības jomā. Visas ministrijas informē sabiedrību par aktualitātēm to ikdienas darbā – vairāki piemēri minēti vidusposma izvērtējumā par plāna īstenošanu 2022.–2023. gadā.⁷ Vispusīga informācija par dažādām nozarēm ir pieejama LV portālā (lvportals.lv). LV portāla apkopotie dati liecina, ka iedzīvotājus visvairāk interesē sociālie un ekonomiskie jautājumi, piemēram, pensijas, algas, nodokļu joma.

5. apņemšanās: Veicināt datu pieejamību un saprotamību, palielinot iedzīvotāju iespējas izmantot tos un veidot datus balstītus risinājumus

Sabiedrībai nozīmīgi nozaru dati un informācija atrodami ministriju un padotības iestāžu tīmekļvietnēs un sociālo mediju tīklos, kā arī datu un pakalpojumu portālos, piemēram, Latvijas Atvērto datu portālā (data.gov.lv) vai oficiālās statistikas portālā (stat.gov.lv). 2022.–2025. gadā Latvijas Atvērto datu portālā jaunas datu kopas publicējušas tādas iestādes kā VID, Valsts zemes dienests, Uzņēmumu reģistrs, labklājības nozares iestādes. Izstrādātas vizualizācijas un infografikas, piemēram, par tiesu darbu, sabiedrības veselības jautājumiem. Dati skaidroti preses relīzēs, videopamācībās, apmācībās un sarunās ar mērķauditorijām (piemēram, pašvaldībām, ārstiem, nozaru asociācijām). Informācija sniegta publiskos pasākumos ar nozaru pārstāvjiem, pašvaldību pārstāvjiem, konferencēs, hakatonos. 2023. gadā darbu uzsāka Publiskās pārvaldes digitālā akadēmija, kas nodrošina mācības par datu analītiku, veicinot datus balstītu lēmumu pieņemšanu. Tai pašā laikā ir maz atvērto datu izmantošanas piemēru.

6. apņemšanās: Pašvaldību atvērtība un iedzīvotāju iespējas iesaistīties savas pašvaldības darbā

Pēc jaunā Pašvaldību likuma stāšanās spēkā 2023. gada 1. janvārī VARAM veic nozīmīgu informatīvu darbu, it īpaši par iedzīvotāju padomēm un līdzdalības budžetu. VARAM aktivitātes atbalsta tādas biedrības kā PROVIDUS un LPS. 2024. gada 22. februārī notika VK, VARAM un LPS tikšanās par atvērtības veicināšanu pašvaldībās un Atvērtās pārvaldības rīcības plāna 2022.–2025. gadam 3. rīcības virziena izpildi. Informāciju par pašvaldību paveikto iecerēts apkopot 2026. gadā.

2.2. Citi atvērto pārvaldību veicinoši notikumi 2022.–2025. gadā

2025. gadā apritēja četri gadi, kopš darbu uzsāka Vienotais tiesību aktu projektu izstrādes un saskaņošanas portāls jeb TAP portāls. TAP portālā ikviens var aktīvi iesaistīties tiesību aktu un politikas plānošanas dokumentu izstrādē – sniegt viedokli un sekot līdzi dokumentu virzībai. TAP portālā publiskajā apspriešanā savu viedokli var sniegt ikviens sabiedrības pārstāvis, kuru skar vai interesē risināmais jautājums. Sabiedrības pārstāvjiem TAP portāls pieejams tīmekļvietnē <https://tapportals.mk.gov.lv>. Četros gados TAP portāls kļuvis par nozīmīgu informācijas avotu gan masu medijiem, gan biedrībām un nodibinājumiem⁸, gan

⁷ Vidusposma ziņojums (2024) pieejams Ministru kabineta tīmekļvietnē <https://www.mk.gov.lv/lv/media/19161/download?attachment>

⁸ 2024. gada sākumā TAP portālā saskaņošanas procesos bija iesaistījušās vismaz 185 unikālās biedrības un nodibinājumi, atzinumu skaitam variējot no viena līdz vairāk par tūkstoši.

valsts pārvaldei un ikvienam iedzīvotājam⁹. Portāla sadaļā "Sabiedrības līdzdalība" publicēti sabiedrības līdzdalības iespējām pieejamie tiesību aktu un politikas plānošanas dokumentu projekti. Visplašāk izmantotais līdzdalības veids ir publiskā apspriešana, kā arī tiek rīkotas apspriedes. Valsts pārvaldes iestādēm savās tīmekļvietnēs vairs nav obligāti jāievieto informācija par izstrādes un saskaņošanas procesā esošiem dokumentiem, jo kopš 2021. gada plaša informācija vienkopus glabājas TAP portālā. 2024. gadā TAP portāls saņēma ANO publisko pakalpojumu balvu (*United Nations Public Service Awards*). Šis novērtējums gūts par TAP portāla darbību, veicinot informācijas pieejamību iedzīvotājiem un to iesaisti sabiedrības līdzdalībā. MK ir atbalstījis VK ieceres TAP portāla turpmākai attīstībai līdz 2028. gadam, tai skaitā paredzēts pilnveidot līdzdalības iespēju funkcionalitāti.

Aktuāli mērķi ir sabiedrības iesaiste pašvaldībās un vietējo kopienu interešu pārstāvība un pilsoniskā līdzdalība. 2023. gada 1. janvārī stājās spēkā Pašvaldību likums, kurā paredzēti jauni iedzīvotāju iesaistes veidi pašvaldību darbā. No 2025. gada līdzdalības budžets pašvaldībās ir obligāts. Līdzdalības budžeta finansējums jāizlieto sabiedrības ierosinātiem teritorijas attīstības projektiem. Cita novitāte iedzīvotāju iesaistei pašvaldības darbā ir iedzīvotāju padomju izveide.

2025. gadā LPA sadarbībā ar reģionālajiem partneriem – Dienvidlatgales NVO atbalsta centru, Kurzemes NVO centru, Valmieras novada fondu un Zemgales NVO centru uzsāka **kopienų stiprināšanas programmu** "Sabiedrības noturības stiprināšana un kopienu pašorganizēšanās veicināšana". Programmā tiks sniegts atbalsts kopienām un aktīvajiem iedzīvotājiem, lai veicinātu to sadarbības prasmes un iniciatīvas.¹⁰

2025. gada sākumā Memoranda padomē **izveidota Sabiedrības iesaistes un atvērtās pārvaldības darba grupa**, kuras mērķis ir veicināt sabiedrības iesaisti un pārstāvību lēmumu pieņemšanas procesos, kā arī atvērtās pārvaldības principu ieviešanu un uzturēšanu publiskajā pārvaldē.¹¹

2025. gada rudenī KM un LPA uzsāka **Latvijas pilsoniskās sabiedrības attīstības stratēģijas** izstrādi. To plānots noslēgt 2026. gadā, definējot arī pilsoniskās sabiedrības kodolu un biedrību un nodibinājumu lomu, tai skaitā reģionos. Arī Eiropas Komisija publicējusi Eiropas Savienības stratēģiju pilsoniskajai sabiedrībai, kas ietver 10 principus Eiropas Komisijas dialogam ar pilsonisko sabiedrību, vienotas pilsoniskās sabiedrības platformas izveidi 2026. gadā un citas iniciatīvas.¹²

2025. gadā aizsākās **Nacionālais Jaunatnes dialogs**. 140 jauniešu līderi no visas Latvijas pulcējās Rīgā, kur 2025. gada oktobrī norisinājās Nacionālais Jaunatnes forums. Nacionālais Jaunatnes dialogs ir konsultatīvs process, kura mērķis ir jauniešu iesaiste tādu lēmumu pieņemšanas procesā, kas var nodrošināt jauniešu pilnvērtīgu un vispusīgu attīstību, dzīves kvalitātes uzlabošanu un līdzdalības stiprināšanu.

⁹ Ik gadu ir īpaši augsta iedzīvotāju aktivitāte, sniedzot publiskajā apspriešanā viedokļus par tādiem projektiem, kuros iecerētās izmaiņas pretrunīgi vērtē dažādas sabiedrības grupas, piemēram, vakcinācija, sabiedrības saliedētība, klimata pārmaiņas, vides un dabas aizsardzība (piemēram, mežu apsaimniekošana, vēja parku izbūve), izglītība. NVO un sabiedrības pārstāvji 2025. gadā 15 566 reizes (2024. gadā attiecīgi 9068 reizes) izmantoja TAP portāla sabiedrības līdzdalības iespējas:

- 13 698 reizes – lai izteiktu viedokli par tiesību aktu projektiem;
- 1994 reizes – lai sekotu tiesību akta virzībai.

2025. gadā TAP portāla publiskā vide dienā vidēji saņēma 2–3 tūkstošus datu pieprasījumu. Kopējais TAP publiskajā vidē reģistrēto lietotāju skaits sasniedza 32 153.

¹⁰ <https://nvo.lv/uzsakta-programma-kopienų-stiprinasanai>

¹¹ Vairāk informācijas: www.mk.gov.lv/lv/nevalstisko-organizaciju-un-ministru-kabineta-sadarbibas-memoranda-istenosanas-padomes-sabiedribas-iesaistes-un-atvertas-parvaldibas-darba-grupa

¹² Plašāk – https://commission.europa.eu/document/8c30975d-bc1c-4415-8dcd-a71cb28f3662_en

2.3. Informācija par plāna sasaisti ar citiem attīstības plānošanas dokumentiem

1. tabula

Plāna sasaiste ar attīstības plānošanas dokumentiem

Attīstības plānošanas dokuments	Plānā iekļauto jautājumu loks
Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam	Rīcības virziens "Tiesiskums un pārvaldība", 426. un 428. uzdevums
Konceptuālais ziņojums par valsts stratēģisko komunikāciju un informatīvās telpas drošību 2023.–2027. gadam	Dezinformācija, medijpratība, vērtības valsts komunikācijas vēstījumos sabiedrībai
Valsts pārvaldes modernizācijas plāns 2023.–2027. gadam	Vienota un efektīva valsts pārvalde, politikas un regulējuma kvalitāte
Reģionālās attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam	Sabiedrības līdzdalība reģionu attīstībā un pašvaldību darbā, sasniedzamība un dzīves vide reģionos, pašvaldību pakalpojumu pieejamības (tai skaitā elektroniski) veicināšana, VPVKAC tīkla attīstība, līdzdalības budžeta ieviešana
Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam un Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības plāns 2024.–2027. gadam	Valstiskuma apziņa, piederība Latvijai, pilsoniskās sabiedrības attīstība, pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstība, demokrātijas prasmes, izpratne par pilsonisko un politisko līdzdalību, NVO fonds un citas biedrību un nodibinājumu atbalsta programmas
Rīcības plāns Latvijas Austrumu pierobežas ekonomiskajai izaugsmei un drošības stiprināšanai 2025.–2027. gadam	Sadarbība ar biedrībām, nodibinājumiem un medijiem informatīvās telpas stiprināšanā, sadarbība ar pierobežas biedrībām un nodibinājumiem, komunikācija par aizsardzību un rīcību krīzes situācijās, lekciju cikls skolām 7.–9. klasēm "Kā mēs sargājam Latviju?", biedrību un nodibinājumu un kopienu prasmes veicināt sabiedrības noturību
Bibliotēku nozares stratēģija 2023–2027	9. rīcības virziens "Bibliotēkas iekļaujošas, demokrātiskas un saliedētas sabiedrības veidošanai"
Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plāna projekts 2026.–2027. gadam¹³	Integritāte, atbildība, informācijas atklātība, pretkorupcijas pasākumi, NVO darbības caurskatāmība, sadarbība ar NVO

¹³ [Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plāns 2026.–2027. gadam](#)

2.4. Atvērtās pārvaldības rīcības plāna 2026.–2027. gadam izstrāde – aktivitātes vajadzību apzināšanai un saņemtie priekšlikumi

2. tabula

Plāna izstrāde 2025-2026. gadā

Datums	Pasākums
14. aprīlis–18. maijs	VK veiktā iedzīvotāju aptauja
Maijs–jūnijs	Uzraudzības padomē pārstāvētajām ministrijām un biedrībām iespēja sniegt priekšlikumus (priekšlikumi saņemti no ĀM, AiM, EM, FM, IZM, VARAM, SIF, LJP un Saeimas)
30. jūnijs	Uzraudzības padomes apaļā galda diskusija
4. jūlijs un 6. augusts	Divas tikšanās, kurās uzklaušiti un informēti Memoranda padomes Sabiedrības iesaistes un atvērtās pārvaldības darba grupas locekļi ¹⁴
29. septembris	Uzraudzības padomes sēde par plāna projektu (uzklaušiti viedokļi diskusijā, pirms sēdes no AiM, FM un TM saņemti rakstiski priekšlikumi)
13. oktobris–9. novembris	Publiskā apspriešana TAP portālā
Novembris–2026. gada janvāris	Saskaņošana TAP portālā un iesniegšana apstiprināšanai MK

Iedzīvotāju aptaujas rezultāti

2025. gada 14. aprīlī–18. maijā VK veica iedzīvotāju aptauju internetā. Aptaujā noskaidroti sabiedrībā aktuāli jautājumi saistībā ar atvērtību un līdzdalību. Kopējais respondentu skaits visā Latvijā – 548.

1. attēls

2025. gadā veiktās iedzīvotāju aptaujas dati

Kuros atvērtās pārvaldības virzienos Latvijā nākamajos gados visvairāk ir nepieciešami uzlabojumi?

¹⁴ Memoranda padomes Sabiedrības iesaistes un atvērtās pārvaldības darba grupa izveidota 2025. gadā. Vairāk informācijas: <https://www.mk.gov.lv/lv/memoranda-darba-grupas>

Lūdzu, miniet 3 nozares, kurās Jūs visvairāk interesētu plašāka valsts institūciju informācija.

Kāda veida informāciju biežāk un plašāk vēlaties saņemt no valsts institūcijām?

Galvenie secinājumi:

- Caurskatāmība valsts finanšu resursu jautājumos ir iedzīvotāju prioritāte. Vislielākā nozīme tiek piešķirta informācijai par pašvaldību un valsts budžeta līdzekļu izlietojumu. Sabiedrībai ir būtiska arī atklātība iepirkumu procesā, tostarp piekļuve informācijai par izsludinātajiem iepirkumiem un to rezultātiem.
- Veselība, labklājība, aizsardzība, kā arī reģionālā attīstība (pašvaldības) ir būtiskākās jomas, kurās iedzīvotāji vēlētos saņemt informāciju. Attiecībā uz informācijas veidu iedzīvotājus visvairāk interesē praktiska informācija par publiskajiem pakalpojumiem, skaidrojoša informācija par valdības lēmumiem, kā arī informācija par savām tiesībām un pienākumiem (personalizēta informācija).¹⁵

¹⁵ "Sagatavot un nosūtīt informāciju cilvēkiem par katras valsts/pašvaldības iestādes kompetenci (līdz pensijas vecumam varētu informāciju sūtīt uz latvija.lv, bet līdz ar pensijas vecuma sasniegšanu ir jāsaņem arī uz deklarēto dzīvesvietas adresi, jo daudzi gados vecāki cilvēki internetu neizmanto), lai cilvēki zina, kur un par kādiem jautājumiem vērsties. Piemēram, daudzi neizmanto iespēju ar deklarāciju atgriezt pārmaksāto nodokli, jo nezina par tādu iespēju vai uzskata, ka tā ir pārāk sarežģīta. Iedzīvotājam ir jābūt pieejamai visai informācijai par savām tiesībām, it sevišķi, ja tas skar finanšu un veselības jautājumus, un tai ir jābūt vienkāršai un labi uztveramai" (respondenta atbilde).

- Jautājumā par to, cik vispusīgu informāciju sniedz valsts institūcijas, iedzīvotāji pauda, ka ne vienmēr izdodas atrast meklēto informāciju, ka dažkārt informācija nav saprotama un ka visbiežāk tā ir sadrumstalota un izkaisīta pa vairākiem avotiem.
- Ērtākie kanāli informācijas saņemšanai par publiskās pārvaldes institūciju darbu ir digitālie kanāli – interneta ziņu portāli, attiecīgo institūciju tīmekļvietnes, e-pasts un sociālie tīkli, taču joprojām nozīmīgu lomu saglabā arī tradicionālie mediji – radio un televīzija.
- Iedzīvotāji aicina atteikties no birokrātiskas un juridiskas valodas un izteikties vienkārši, īsi un ar praktiskiem piemēriem. Iedzīvotāji vēlas vairāk uzzināt par paveikto, par plānotajām izmaiņām, par aktualitātēm, kurās cilvēki var iesaistīties, un par labajiem darbiem ("kas ir pozitīvs izdarīts un kas ir sasniegts" – no respondenta teiktā).
- Iedzīvotāji līdzās digitālajiem pakalpojumiem lūdz saglabāt pakalpojumu pieejamību klātienē un vēlas klātienē tikšanās reģionos ("Biežākas tikšanās ar lauku cilvēkiem pagastos, jo esam aizmirsti"; "Latvijā iedzīvotāju vidū vēl aizvien pastāv liela digitālā plaisa, respektīvi, ne visi spēj pielāgoties e-videi" – no respondentu atbildēm).
- Iedzīvotāji vēlētos iespēju valsts institūciju un pašvaldību tīmekļvietnēs elektroniski sniegt atgriezenisko saiti (vērtējumu) par pakalpojumiem, iesniegt jautājumu, priekšlikumu vai sūdzību. Būtu lietderīgs vienots pamatjautājumu loks, kuros pašvaldības veic sabiedrības aptaujas.
- Iedzīvotāji vēlas iespēju pieteikties sabiedrības līdzdalības jaunumiem, kā arī saņemt e-adresē vai e-pastā paziņojumus par jaunām aptaujām un apspriedēm. Iedzīvotāji norāda, ka aicinājumos piedalīties publiskajā apspriešanā ir būtiski izcelt un skaidri norādīt apspriežamo jautājumu.
- Cilvēki vēlas būt iesaistīti ideju radīšanā, apspriešanā un lēmumu pieņemšanā. Svarīgi ir strādāt kopā ar iedzīvotājiem, pārrunājot iecerētos tēriņus un investīcijas, lai kopīgi vienotos par to, kas ir pats svarīgākais.
- Iedzīvotājiem būtisks ir tīmekļvietņu ērtums, it īpaši pakalpojumu pieejamība un veidlapu aizpildīšana. Iedzīvotāji iesaka vairāk domāt par tīmekļvietņu intuitīvu lietojumu, veidojot vietnes saskaņā ar lietotāja pieredzi un dizaina principiem.
- Izpratnei un pilsoniskajām prasmēm ir nozīme. "Jāveicina iedzīvotāju vēlme, jau sākot ar skolas vecumu, pašiem interesēties par valstī notiekošo un iegūt informāciju no uzticamiem avotiem", atzina respondents.

Dialoga apļu rezultāti

2025. gada pavasarī notika dialoga apļi par Latvijas nākotni līdz 2050. gadam. 24 norises vietās Latvijā sarunās iesaistījās 308 cilvēki, kā arī divi dialoga apļi notika tiešsaistē ar Latvijas valstspiederīgajiem Eiropas valstīs, ASV, Austrālijā, Brazīlijā un Kanādā.¹⁶

Galvenie secinājumi atvērtības un līdzdalības jomā:

- **Lauku un reģionu attīstība – vienmērīga Latvijas attīstība.** Sarunās īpaši uzsvēta lauku un kopienu nozīme un tas, cik svarīgi ir, lai laukos paliek vairāk cilvēku. Pausta vēlme, lai pēc 25 gadiem Latvijas reģionos būtu apdzīvotas, funkcionāli pilnvērtīgas

¹⁶ 2025. gadā notikušo dialoga apļu kopsavilkums pieejams:
<https://www.mk.gov.lv/lv/media/23276/download?attachment>

teritorijas ar dzīvei nepieciešamo infrastruktūru un pakalpojumiem. Tādēļ īpaši nozīmīga ir efektīva vietējā pārvaldība, kā arī vietējo iedzīvotāju aktivitāte un iesaiste reģionos un laukos.

- **Izglītība un izglītots cilvēks ir valsts attīstības un sabiedrības noturības pamats.** Tādēļ svarīgi ir veidot izglītotu sabiedrību, tostarp veidot tādu izglītības saturu, kas atbilst sabiedrības vērtībām.
- **Valsts pārvaldes pieejamība un uzticamība cilvēkiem ir svarīga.** Pārvaldībai jābūt iekļaujošai. Gan iedzīvotāji, gan kopienas vēlas būt uzklaušītas un sadzirdētas, vēlas kopīgi apspriest attīstības procesus un veidot kopīgu izpratni par darāmo un savstarpējas atbildības sajūtu.
- **Cieņa un cilvēcība ir nozīmīgas vērtības,** kas bieži pieminētas sarunās. Vēlme pēc cieņas un cilvēcīguma mijas ar vēlmi pēc sadarbības un izpratnes, pieņemšanas un atvērtības, un klātienē komunikācijas.

2.5. Galvenie izaicinājumi un risināmie problēmjautājumi

Izvērtējot esošo situāciju un plāna izstrādes posmā gūtās atziņas, noteikts, ka 2026.–2027. gadā būs šādi galvenie izaicinājumi un risināmie problēmjautājumi:

- **Kopš 2022. gada ģeopolitisko apstākļu izraisītās pārmaiņas skar politisko un ekonomisko situāciju,** tādēļ valdība 2025. gadā lēma par lielāka finansējuma novirzīšanu valsts aizsardzībai un drošībai un apņēmas 2026.–2028. gadā veikt publiskā sektora efektivizācijas pasākumus un panākt vispārējās valdības izdevumu samazinājumu.¹⁷
- Pašreizējos ģeopolitiskajos apstākļos **būtisks ir uzsvars uz kopējām vērtībām Latvijas sabiedrībā,** kas vieno un saliedē, piemēram, cieņa, attieksme "katrs cilvēks ir vērtība", cilvēcīga komunikācija, iedzīvotāju uzklaušīšana un sadzirdēšana, caurskatāmība, atbildīga un godprātīga rīcība valstiskos jautājumos. Svarīgas ir darbības, kas stiprina sabiedrības vienotību, nodrošinot to caur iedzīvotāju iesaisti. Institūciju atsaucība, iedzīvotāju skatījumā, būtiski paaugstina iedzīvotāju demokrātijas novērtējumu.¹⁸ Cilvēki, kuri tic, ka institūcijas reaģē uz viņu prasībām, biežāk atbalsta demokrātiju kā sistēmu.¹⁹ **Sabiedrības vienotībai ir nozīme Latvijas valsts attīstībā un drošībā.** Nacionālās drošības koncepcijā teikts, ka sabiedrības noturības pamatā ir rīcības gatavības kultūra un vienots demokrātisko vērtību kopums. Iekšējās drošības pamatā ir aktīva un saliedēta pilsoniskā sabiedrība ar vienotu izpratni par

¹⁷ Ministru kabinets 13.05.2025. sēdē lēma, sākot ar 2026. gadu, virzīties uz mērķi izdevumus 5 % apmērā no IKP novirzīt valsts aizsardzības un drošības vajadzībām un NATO spēju mērķu sasniegšanai, kā arī 2026.–2028. gadā samazināt vispārējās valdības izdevumus.

Veidojot 2026. gada budžetu, valsts budžeta izdevumu pārskatīšanas rezultātā nozaru ministrijas kopīgi identificēja un vienojās par izdevumu samazinājumu 171 milj. *euro* apmērā, un valdība to apstiprināja MK 26.08.2025. sēdē. Turpinot darbu pie 2026. gada budžeta, nodrošināts papildu 12,4 milj. *euro* izdevumu samazinājums, par ko lēmums pieņemts MK 22.09.2025. sēdē. Tādējādi kopējais papildu finansējums, kas nodrošināts valsts budžeta izdevumu samazināšanas rezultātā, 2026. gadam veido 233 milj. *euro*, savukārt vidējā termiņa valsts budžeta izdevumu samazinājums 2026.–2028. gadā kopumā sasniedz 814,1 milj. *euro*. Turpmākajiem gadiem izvirzītās prioritātes paredz finansējuma pieaugumu valsts drošības jomā, izglītības jomā un attiecībā uz atbalstu ģimenēm ar bērniem.

¹⁸ Ņikišins J. (2025). *The Quest for Democratic Bliss: Which Dimensions Hold the Key? Philosophy and Society*, 36 (2), 333–572.

¹⁹ Ieteikumi sabiedrības noturības un uzticēšanās stiprināšanai. Valsts pētījumu programma "Letonika latviskas un eiropiskas sabiedrības attīstībai", projekts VPP-LETONIKA-2021/3-0004 "Inovātīva un iekļaujoša pārvaldība sabiedrības iesaistes, uzticības un komunikācijas veicināšanai", 2025.

pamatvērtībām.²⁰ Sabiedrības drošība un noturība mūsdienās vairs netiek definēta tikai militārā nozīmē – tā ietver sociālo saliedētību, uzticēšanos institūcijām un spēju sadarboties krīzes situācijās. Pētnieki iesaka attīstīt iedzīvotāju iesaisti civilās aizsardzības plānu sagatavošanā.²¹ 2025. gadā organizētā inovācijas sprinta "Sabiedrības līdzdalības pilnveidošana civilās aizsardzības sistēmā" laikā izstrādāti priekšlikumi un vadlīnijas²² pašvaldībām, kā organizēt vietējās sabiedrības iesaisti civilās aizsardzības pasākumos ikdienā (ilgtermiņā) un apdraudējuma situācijās (īstermiņā), lai laikus sagatavotos iespējamām apdraudējumiem, pārvarētu tos un likvidētu to radītās sekas. LPA un biedrība "Latvijas Platforma attīstības sadarbībai" iniciēja un sadarbībā ar IEM un VUGD organizēja civilās aizsardzības nedēļu "Drošība sākas ar tevi!", aicinot katru Latvijas iedzīvotāju apgūt praktiskas zināšanas, apzināt sadarbības partnerus un iegūt zināšanas par savu lomu drošības stiprināšanā, tai skaitā laikus sagatavojoties dažādām iespējamām krīzēm un apzinot sev pieejamos resursus.

- **Atklātība attiecībā uz valsts budžeta plānošanu un publisko līdzekļu izlietojumu stiprina sabiedrības uzticēšanos. Lai iedzīvotāji labāk izprastu, kā tiek izmantoti nodokļu maksātāju līdzekļi, jāuzlabo publiskā finansējuma plānošanas un izlietošanas pārredzamība.** 2025. gadā veiktā aptauja liecina, ka iedzīvotājiem svarīgākais no dažādiem atvērtību raksturojošiem faktoriem ir tieši tas, lai publiskie resursi tiktu pārvaldīti pārredzami, godīgi un taisnīgi. Iedzīvotāji uzskata, ka nozīmīga ir arī informācijas atklātība jautājumos par pašvaldību un valsts budžeta izlietojumu, iepirkumiem un to rezultātiem.²³ Par valsts budžetu publiski atrodama plaša informācija iestāžu tīmekļvietņu budžeta sadaļā, FM un Valsts kases tīmekļvietnēs ir dažādi budžeta dati un skaidrojoši dokumenti. Iestādes regulāri gatavo pārskatus par budžeta izpildi, kurus publisko Valsts kase.²⁴

Tomēr publiski pieejamā informācija iedzīvotājam ir grūti atrodama un uztverama. Tā ir plaša un vispusīga, un tas ir pozitīvi, bet šā paša iemesla dēļ tajā nav viegli orientēties. Turklāt informācija pamatā ir veidota no budžeta procesu, nevis no iedzīvotāja skatpunkta. Iedzīvotājam var būt grūti atrast specifisku informāciju, piemēram, kādi bijuši valsts tēriņi kopumā vai kāds ir budžeta apmērs noteiktā jomā.

2024. gada nogalē tika publicētas "Labās prakses rekomendācijas budžeta informācijas vienveidīgai atspoguļošanai tīmekļvietņu vienotās platformas vietnēs"²⁵, ko izstrādāja VK sadarbībā ar FM. 2026.–2027. gadā svarīgi ir pārrunāt šīs rekomendācijas un ieviest praksē iestāžu līmenī.

Lai paaugstinātu sabiedrības izpratni par budžetu un budžeta tēriņiem, nepieciešami īsi skaidrojumi viegli uztveramā veidā, vizualizācijas, kopsavilkumi dažādos griezumos, kuros norādīti kopējie skaitļi, dinamika, ieguvumi un sniegums sabiedrībai. Jānodrošina publiskā sektora izdevumu saprotamība iedzīvotājiem, tostarp iestāžu un pašvaldību līmenī. Esošajos apstākļos ir būtiski, lai nemainās sabiedrības attieksme pret nodokļu samaksu. Svarīga ietekme uz nodokļu morāles veidošanos ir arī tam, kur nodokļos samaksātā nauda tiek izmantota.²⁶ Jāņem vērā izpratne par izšķērdību. Budžeta atklātības

²⁰ Saeimas 28.09.2023. sēdē apstiprinātā Nacionālās drošības koncepcija. Latvijas Vēstnesis. 29.09.2023.

²¹ Ieteikumi sabiedrības noturības un uzticēšanās stiprināšanai. Valsts pētījumu programma "Letonika latviskas un eiropiskas sabiedrības attīstībai", projekts VPP-LETONIKA-2021/3-0004 "Inovatīva un iekļaujoša pārvaldība sabiedrības iesaistes, uzticības un komunikācijas veicināšanai", 2025.

²² Vadlīnijas pieejamas Iekšlietu ministrijas tīmekļvietnē – <https://www.iem.gov.lv/lv/vadlinijas-pasvaldibam-sabiedribas-lidzdalibas-pilnveidosanai-civilas-aizsardzibas-sistema>

²³ <https://www.mk.gov.lv/lv/atverta-parvaldiba#aptaujas-rezultati-par-atvertas-parvaldibas-pasakumiem>

²⁴ Instrukcija par valsts budžeta izpildes analīzi (informācija tiek publicēta Valsts kases tīmekļvietnē).

²⁵ Labās prakses rekomendācijas budžeta informācijas vienveidīgai atspoguļošanai tīmekļvietņu vienotās platformas vietnēs. <https://demo.tvp.gov.lv/lv/media/2281/download?attachment>

²⁶ [Ēnu ekonomikas ierobežošanas plāns 2024.–2027. gadam.](#)

pasākumus veic arī citas valstis, tostarp ir iedzīvotāju budžeti (angļu val. – *citizen budget*) un budžeta vienlapji (Igaunijā), valsts iepirkumu portāli (Somijā, Vācijā un Francijā).²⁷

- **Publisko iepirkumu jomā svarīgi ir gūt atgriezenisko saiti – vai informācija par iepirkumiem ir viegli atrodama un izmantojama analīzei.** Dati par konkrētiem iepirkumiem un līgumiem ir atrodami gan centrālajos iepirkumu portālos²⁸, gan iestāžu tīmekļvietnēs iepirkumu sadaļā. Regulējums paredz informēšanu par plānotiem iepirkumiem.²⁹ IUB tīmekļvietnē ir informācija par veiktajiem iepirkumiem³⁰, noslēgtajiem līgumiem un to izpildi³¹, kā arī iepirkumu datu vizualizācijas.³²
- **Valsts prioritāte ir atbalsts Latgales reģionam.** Īpaša nozīme nākamajos divos gados būs sadarbībai ar Latgales reģionu un Latgales iedzīvotāju iesaiste un informēšana. Šā plāna mērķim atbilstoši pasākumi jau ir iekļauti Rīcības plānā Latvijas Austrumu pierobežas ekonomiskajai izaugsmei un drošības stiprināšanai 2025.–2027. gadam,³³ tostarp informatīvās telpas Austrumu pierobežā stiprināšana un visaptverošas valsts aizsardzības semināru cikls.
- **Nākamajos divos gados būtiski ir plašāk komunicēt par atvērtās pārvaldības vērtībām un principiem un valsts institūciju darba nozīmi,** vairāk skaidrojot valsts institūciju ieceres un paveikto, izceļot pozitīvo sniegumu.
- **Nākotnē uzmanība jāpievērš partnerībām un atvērtai un demokrātiskai pārvaldībai kā kopējai atbildībai, katram sniedzot pienesumu.** OGP stratēģijā 2023.–2028. gadam viens no mērķiem ir veidot augošu, apņēmīgu un savstarpēji saistītu atvērtās pārvaldības reformu atbalstītāju, aktīvistu un līderu kopienu.³⁴ Tāpēc šā plāna ietvaros jāstiprina biedrību, nodibinājumu, kopienu un sabiedriskā sektora pārstāvju iesaiste un sadarbība, izmantojot vairākus jau izveidotus tīklojumus. 2025. gada pirmajā pusgadā aktīvi darbojās 254 VPVKAC 34 pašvaldībās, kurus attīsta VARAM sadarbībā ar pašvaldībām. Nozīmīgāks tīklojums ir publisko bibliotēku (tai skaitā to filiāļu) tīkls visā valsts teritorijā. Publiskās bibliotēkas var būt "saziņas ķēdes" posms starp vietējām kopienām, pašvaldību amatpersonām un valsts institūcijām. Bibliotēkas iedzīvotājiem sniedz atbalstu informācijas iegūšanā, valsts un pašvaldību pakalpojumu izmantošanā, kā arī informē par iespējām piedalīties sabiedriskajās aktivitātēs un demokrātijas procesos novadā. Bibliotēkas var būt valsts un sabiedrības dialoga, uzticēšanās un pilsoniskās līdzdalības atbalsta punkti, īpaši pierobežas teritorijās – piemēram, lai izplatītu Latvijā radītus aktuālus materiālus apmeklētājiem un ievietotu sabiedriski nozīmīgu informāciju bibliotēkas sociālajos kontos. Vienlaikus svarīgi ir stiprināt bibliotēku zināšanas par līdzdalības mehānismiem, valsts institūciju komunikāciju un atklātības principiem.³⁵ Nozīmīga loma ir arī medijiem un pedagogiem, palīdzot sabiedrībai orientēties valstī notiekošajos procesos.

²⁷ <https://fin.ee/kodanikeelarve>; www.fin.ee/thematic-one-pagers-english (Igaunija); <https://openprocurement.fi> (Somija); <https://oeffentlichevergabe.de/ui/de> (Vācija); <https://www.budget.gouv.fr/> (Francija).

²⁸ EIS un PVS <https://www.iub.gov.lv/lv/informacijas-sistemas-pvs-eis-ecertis>

²⁹ Publisko iepirkumu likuma 18. pants.

³⁰ <https://info.iub.gov.lv/?withInflections=true&searchPhrase=true>

³¹ <https://info.iub.gov.lv/contracts-register>

³² <https://info.iub.gov.lv/visual>

³³ [Rīcības plāns Latvijas Austrumu pierobežas ekonomiskajai izaugsmei un drošības stiprināšanai 2025.–2027. gadam.](#)

³⁴ *Open Government Partnership. Strategy 2023–2028*, www.opengovpartnership.org/strategy-2023-2028 (13. lp.)

³⁵ Grozījumi Bibliotēku likumā (izskatīti MK 13.11.2025.). https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/d48a72e1-c0ac-4de0-ae02-5b0dd6af29ef

- **Nacionālās drošības kontekstā nozīmīga loma ir izglītotai sabiedrībai un tās atbalstam valsts pārvaldei, kā arī izpratnei par tiesībām un pienākumiem.** "Svarīga loma nacionālās drošības politikas īstenošanā ir sabiedrībai un tās sniegtajam atbalstam valsts pārvaldes institūcijām. Šādu atbalstu var sniegt izglītoti un pilsoniski aktīvi iedzīvotāji ar atbilstošu izpratni un spējām kritiski izvērtēt, piemēram, informatīvo vēstījumu saturu un nozīmi".³⁶

2025. gadā pirmajā Latvijas iedzīvotāju tiesībpratības mērījumā vērtēta izpratne par tiesībām un pienākumiem un spēja tās īstenot reālās dzīves situācijās. Mērījumā secināts, ka labi informēti par savām tiesībām ir 61 % Latvijas iedzīvotāju, taču vairāk nekā puse (52 %) norāda, ka valsts sniegtā informācija par tiesību aktiem varētu būt vieglāk saprotama.³⁷

- Pašreizējā ģeopolitiskajā situācijā nepieciešams **valsts sektorā koncentrēties uz būtisko un īstenot mērķtiecīgu prioritāšu virzību un rezultātu sasniegšanu**, kur tas attiecināms, izmantojot pārresoru pieeju, tai skaitā attiecībā uz mākslīgā intelekta risinājumu ieviešanu valsts pārvaldē.
- **Atvērto pārvaldību – atklātību un sabiedrības iesaisti – nodrošina jautājumus, kuriem ir plašāka ietekme uz sabiedrību**, tostarp jautājumus, kas saistīti ar cilvēku drošību un valsts aizsardzību, veselību un labklājību, izmaiņām Latvijas iedzīvotāju sociālajā un ekonomiskajā situācijā. Atvērtās pārvaldības principi jāievēro birokrātiskā sloga mazināšanā un publiskās pārvaldes efektivitātes veicināšanā. Sabiedriski nozīmīga ir arī informācija par publisko līdzekļu izlietojumu. 2026.–2027. gadā noritēs darbs pie Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2050. gadam un Nacionālā attīstības plāna 2028.–2034. gadam, ES Daudz gadu budžeta prioritātēm un politiku plānošanas dokumentiem no 2028. gada. ES Daudz gadu budžeta ietvars būs viens no būtiskākajiem finanšu mehānismiem, kas palīdzēs finansēt arī organizētās pilsoniskās sabiedrības iniciatīvas un vajadzības. Atbildīgajām ministrijām jānodrošina kvalitatīvas un jēgpilnas konsultācijas ar sabiedrību, biedrībām un nodibinājumiem minēto dokumentu izstrādē.
- **Valsts iestādes piedāvā saziņas iespējas attālināti, un valsts pakalpojumi ir pieejami lielākoties digitāli, bet ne visi iedzīvotāji ir tam gatavi.** Pēdējā desmitgadē ir strauji mainījies veids, kā valsts sazinās ar iedzīvotājiem un iedzīvotāji vēlas sazināties ar valsti. Sabiedrības grupām ir atšķirīgs digitālo prasmju līmenis. Līdz ar to piekļuve digitālajai videi un tās saprotamība daļai sabiedrības ir problemātiska. Aptauja un sarunas ar iedzīvotājiem 2025. gadā parādīja vēlmi pēc klātienes komunikācijas un iespējas saņemt pakalpojumus uz vietas.³⁸ Digitālo prasmju stiprināšana, pie kā aktīvi strādā VARAM un pašvaldības, un vienlaikus klātienes iespēju saglabāšana ļautu vairāk iesaistīt nepietiekami pārstāvētās iedzīvotāju grupas (tostarp, piemēram, seniorus, nomaļu teritoriju iedzīvotājus, cilvēkus ar invaliditāti) – iedzīvotājus, kuri maz izmanto vai vispār neizmanto digitālo vidi un līdz ar to vēlas tikties un līdzdarboties klātienē. Līdzās digitālajiem risinājumiem valsts un pašvaldību līmenī nodrošināma saziņa un pakalpojumi klātienē, tai skaitā ar atbalsta personu iesaisti. Pētnieki iesaka iestāžu portālos integrēt obligātu atgriezeniskās saites funkciju.³⁹

³⁶ Saeimas 28.09.2023. sēdē apstiprinātā Nacionālās drošības koncepcija. Latvijas Vēstnesis. 29.09.2023.

³⁷ Pieejams LV portālā –

https://lvportals.lv/wwwraksti/TEMAS/FAILI/LATVIJAS_IEDZIVOTAJU_TIESIBPRATIBA_2025.PDF

³⁸ Šo jautājumu var risināt citu politiku (piemēram, reģionālās un pakalpojumu pilnveides politikas) ietvaros.

³⁹ Ieteikumi sabiedrības noturības un uzticēšanās stiprināšanai. Valsts pētījumu programma "Letonika latviskas un eiropeiskas sabiedrības attīstībai", projekts VPP-LETONIKA-2021/3-0004 "Inovātīva un iekļaujoša pārvaldība sabiedrības iesaistes, uzticības un komunikācijas veicināšanai", 2025.

- **Svarīgi ir bērniem un jauniešiem attīstīt prasmi uzticēties un veicināt to izpratni par valsti un demokrātisko līdzdalību.** Pētnieki ir pierādījuši, ka uzticēšanās cilvēkiem veidojas agrīnā dzīves posmā un parasti saglabājas visu mūžu. Pētījumi parāda, ka uzticēšanos veicina ciešāka piederības sajūta Latvijai.⁴⁰ Būtiska nozīme ir bērnu un jauniešu izglītībai, tostarp motivēt jauniešus konstruktīvai iesaistei. Publiskās pārvaldes iestādēm, biedrībām un nodibinājumiem jāīsteno pasākumi skolēniem un pedagogiem bērnu un jauniešu pilsoniskās kompetences stiprināšanai.⁴¹
- **Nozīmīgi ir veicināt bērnu un jauniešu attieksmi pret Latvijas valsti kā vietu, kurā redz savu nākotni un kā iespēju savai attīstībai.** Jāturpina apmācības interešu izglītības programmas "Es – uzņēmējs!" ietvaros skolās Latgales reģionā un potenciāli arī citos Latvijas reģionos.⁴²
- **Turpmākajos gados svarīgi ir stiprināt pilsoniskās līdzdalības prasmes un izpratni par lēmumu pieņemšanas procesu visā sabiedrībā, stiprinot piederības izjūtu Latvijai. Pilsoniskā izglītība ir viens no būtiskākajiem sabiedrības saliedētības un demokrātijas kultūras balstiem.**⁴³ Pēdējos gados pieaug to iedzīvotāju loks, kuri vēlas būt aktīvi, un pilsoniskās līdzdalības nozīme. Valsts institūcijas, pašvaldības un to iestādes, tostarp bibliotēkas un klientu apkalpošanas centri, kā arī iedzīvotāju kopienas un reģionālie NVO resursu centri, mācību iestādes un mediji, diasporas kopienas ir aicinātas sniegt ieguldījumu valstiskuma un pilsoniskās līdzdalības stiprināšanā. Ir svarīgi, ka pilsoņiem ir izpratne par valsts iekārtu, par to, kā ir organizēts darbs valsts pārvaldē, kā tiek īstenota pilsoņu līdzdalība politisko lēmumu pieņemšanā un politiskās pārstāvniecības veidošanā, un citiem jautājumiem, kas saistīti ar valstiskuma izpratni, ko var apzīmēt ar jēdzienu "politiskā pratība". Diemžēl pētījumā par patriotismu un nacionālismu Latvijas pilsoniskajā izglītībā⁴⁴ konstatēts, ka Latvijas jauniešu politiskās zināšanas pagaidām ir nepilnīgas un nepietiekamas. Svarīgi ir aktīvāk komunicēt par iesaistes iespējām. **Pilsoniskā izglītība nav tikai akadēmisks mācību saturs, bet nacionālās noturības mehānisms, kas veido spēju saprast politiskos procesus un pretoties dezinformācijai.** Pētnieki iesaka pilsonisko kompetenču apguvē uzsvērt praktisku pieredzi (simulētas vēlēšanas, līdzdalības budžeti, skolēnu padomes).⁴⁵ Sabiedrība vairāk jāizglīto par dažādām līdzdalības formām lēmumu pieņemšanā (publiskās apspriešanas, diskusijas, aptaujas, mītiņi, peticijas, pamudinājuma vēstules, pilsoņu iespējas iniciēt normatīvo aktu izstrādi u. c.), iedzīvotāju lomu un nozīmi demokrātisko procesu ietvaros.
- **Iedzīvotājus lēmumu pieņemšanā īpaši svarīgi ir iesaistīt agrīnā stadijā, taču dialogam jābūt dažādos lēmumu izstrādes posmos. Sabiedrības līdzdalības procesā**

⁴⁰ Skatīt I. Mieriņas un J. Nikišina prezentācijas: [Konference par sociālo uzticēšanos – Latvijas Republikas Saeima](#) (konferences materiāli).

⁴¹ Valdības rīcības plāna Deklarācijas par Evikas Siliņas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai 21.7. pasākuma 3. punkts.

⁴² Interesu izglītības programmas "Es – uzņēmējs!" materiāli (sagatavoja *Junior Achievement Latvia*): https://lpr.gov.lv/lv/regionalie_projekti/uap-latgale/interesu-izglitibas-programmu-es-uznemejs-apmacibas-un-rokasgramata-nodarbibu-vaditajiem

⁴³ Ieteikumi sabiedrības noturības un uzticēšanās stiprināšanai. Valsts pētījumu programma "Letonika latviskas un eiropiskas sabiedrības attīstībai", projekts VPP-LETONIKA-2021/3-0004 "Inovācija un iekļaujoša pārvaldība sabiedrības iesaistes, uzticības un komunikācijas veicināšanai", 2025.

⁴⁴ Bērziņa, I. (2025). Patriotisms un nacionālisms pilsoniskajā izglītībā Latvijā: rekomendācijas politikas veidotājiem. Valmiera: Vidzemes Augstskola. https://va.lv/images/liga-cvetkova/Patriotisms_nacionalisms_Latvijas_pilsoniska_izglitiba_2.pdf

⁴⁵ Ieteikumi sabiedrības noturības un uzticēšanās stiprināšanai. Valsts pētījumu programma "Letonika latviskas un eiropiskas sabiedrības attīstībai", projekts VPP-LETONIKA-2021/3-0004 "Inovācija un iekļaujoša pārvaldība sabiedrības iesaistes, uzticības un komunikācijas veicināšanai", 2025.

jātiecas uz kvalitāti un jānodrošina lielāka viedokļu daudzveidība. Mērķtiecīgi jāizplata informācija par līdzdalības iespējām. Memoranda padomes 2025. gada 2. aprīļa sēdē Ministru prezidente E. Siliņa uzsvēra iesaisti agrīnā stadijā un pozitīvi vērtēja radošus formātus, norādot, ka svarīgi ir pieņemt izsvērtus lēmumus. 2025. gada 15. septembrī Memoranda padomes forumā Ministru prezidente E. Siliņa norādīja uz valsts pienākumu veidot tādu līdzdalību, kas ir iedarbīga un praktiska. Savukārt Memoranda padomes Sabiedrības iesaistes un atvērtās pārvaldības grupas 2025. gada 6. augusta sēdes dalībnieki pauda atziņu, ka ir būtiski līdztekus jaunām pieejām (piemēram, dialoga apli, deliberatīvās metodes), kas ir savā ziņā epizodiskas, turpināt strukturētu un jēgpilnu dialogu ar sabiedrību visos lēmuma pieņemšanas posmos ikdienā. Pētnieki atzīst, ka būtiski ir ne tikai palielināt līdzdalības (iespēju) apjomu, bet arī uzlabot sabiedrības iesaistes kvalitāti un daudzveidību.⁴⁶ Pētnieki iesaka valsts pārvaldei īpaši rūpīgi sekot, lai, organizējot konsultācijas ar sabiedrību, tiktu gan iegūta pietiekama informācija par Latvijas aktīvo iedzīvotāju viedokli, gan apzinātas dažādas sociālās grupas. Attīstāma vieglās valodas, audio, zīmju valodas, subtitru un digitāli piekļūstamu risinājumu izmantošana, lai iesaistītu un informētu cilvēkus ar invaliditāti, tostarp ar intelektuālās attīstības, redzes, dzirdes un psihosociāliem traucējumiem. Atbilstoši iespējām novēršami fiziski, digitāli un komunikācijas šķēršļi līdzdalībai. Minētie risinājumi ir atbalstoši arī citu sabiedrības grupu līdzdalības iespēju nodrošināšanai. Valsts un sabiedriskajam sektoram jāriko vairāk klātienēs formāta pasākumu, kuros apzināti tiek nodrošināta dalībnieku dažādība un droša vide dažādu viedokļu paušanai.⁴⁷ **Turklāt nozīmīgi ir par līdzdalības iespējām informēt mērķtiecīgi, piemēram, preses relīzes veidā (piemērus skatīt LV portālā⁴⁸), e-pastā vai izmantojot citus kanālus.**

- **Nozīmīgi ir nodrošināt atklātu procesu un kvalitatīvas līdzdalības iespējas lēmumu izstrādē vietējo pašvaldību līmenī.** Pašvaldību saistošo noteikumu un citu lēmumu izstrādes process ir pielīdzināms Ministru kabineta sēdēs izskatāmo dokumentu izstrādes procesam, līdz ar to arī pašvaldību dokumentu izstrādei un virzībai būtu vēlams veidot vienotu digitālu risinājumu, tādējādi nodrošinot gan vienvērtīgu pieeju saistošo noteikumu noformēšanā un juridiskās tehnikas prasību ievērošanā, gan saprotamu un atklātu saistošo noteikumu projektu izstrādes gaitu un sabiedrības līdzdalības iespējas.
- **Komunikācijā ar iedzīvotājiem svarīga ir atsaucība, cilvēcīgums un informācijas saprotamība.** Gan 2025. gadā veiktajā aptaujā, gan dialogu apļos iedzīvotāji minēja dažādus izaicinājumus komunikācijā ar publiskās pārvaldes institūcijām un nepieciešamās informācijas saņemšanā. Iedzīvotāji norāda, ka trūkst tiešas, nepastarpinātas un vienkāršas komunikācijas, ka valsts institūcijas un pašvaldības viņu idejas, sūdzības un viedokļus ne vienmēr ņem vērā, nesniedz atgriezenisko saiti vai sniedz formālas atbildes, ka meklēto informāciju grūti atrast vienuviet vai izprast un ka dažkārt ir neieinteresēta attieksme. Bibliotēku darbinieku vērojumi liecina, ka mūsdienās cilvēki nav gatavi lasīt garus tekstus. Līdz ar to, gatavojot informatīvos materiālus iedzīvotājiem, ir būtiski tos veidot vienkāršā valodā. Plāna izstrādes laikā izskanēja priekšlikums komunikācijai ar iedzīvotājiem ieviest vienotu, centralizētu informatīvu valsts klientu atbalsta sistēmu (tas būtu kā pārresoru risinājums, piemēram, centralizēts zvanu centrs).

⁴⁶ Turpat.

⁴⁷ PROVIDUS (2025). Kopības izjūta Latvijas sabiedrībā un uzticēšanās līdzpilvēkiem.

⁴⁸ [Sabiedriskajā apspriešanās iecere pilnveidot asistenta pakalpojuma pieejamību – LV portāls](#) vai [Jaunais pretkorupcijas plāns. Ko tas paredz un kā ir vērtējams – LV portāls](#).

- **2025.–2026. gadā iecerēts veikt Informācijas atklātības likuma un Iesniegumu likuma ietekmes pēcpārbaudes (*ex-post*) novērtējumu, lai noskaidrotu tajos noteikto mērķu sasniegšanu un ietekmi uz mērķgrupām.** Tiks vērtēts, vai minētie likumi savā darbības jomā faktiski nodrošina efektīvu sabiedrības līdzdalību un informācijas pieejamību valsts pārvaldē, kā arī tiks sniegti ieteikumi attiecībā uz informācijas atklātības statistiku. Papildus tam VK strādā pie tiesību aktu ietekmes pēcpārbaudes (*ex-post*) novērtējuma prakses attīstīšanas Latvijā, lai uzlabotu tiesību aktu kvalitāti un veicinātu datus balstītu lēmumu pieņemšanu, pārskatāmību un sabiedrības uzticēšanos. *Ex-post* novērtējumus būtiski ir veikt tiesību aktiem, kuri ietekmē visas sabiedrības drošību, veselību un iedzīvotāju personīgo labklājību.
- Plāna īstenošanas periodā tiks **veidots valsts pārvaldes darbības un politikas rezultātu vienotais informācijas portāls, lai sabiedrību informētu par valsts pārvaldes sniegumu.** VK sadarbībā ar nozaru pārstāvjiem organizē informācijas paneļa izveidi, kas ietvertu nozaru politikas rezultātos rādītājus, nozaru būtiskākos pakalpojumus, kā arī attiecīgo augsta līmeņa izmaksu uzskaiti.⁴⁹ ES kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam ietvaros projektā "Valsts pārvaldes darbības un politikas rezultātu vienotais informācijas portāls" tiks veidota **Valsts pārvaldes snieguma monitoringa sistēma.** Šī iniciatīva ir saistīta gan ar uz rezultātu orientēta budžeta plānošanas procesa ieviešanu, gan sniedz ieguldījumu virzībā uz lielāku budžeta informācijas pārskatāmību.

Atvērtā pārvaldība – pienesums uzticēšanās veicināšanai

Atvērtās pārvaldības rīcības plānā 2026.–2027. gadam turpinās iepriekšējā plānā izvirzītā **vīrmērķa īstenošana – veicināt uzticēšanos valsts institūcijām.**

2027. gadā noslēgsies vēl divu plānošanas dokumentu īstenošana, kuros uzsvērtā sabiedrības uzticēšanās. Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.–2027. gadam stratēģiskais mērķis ir veicināt sociālo uzticēšanos, savukārt Valsts pārvaldes modernizācijas plānā 2023.–2027. gadam izvirzīts mērķis pozitīvi ietekmēt iedzīvotāju uzticēšanos valsts pārvaldei (ES dalībvalstu vidējā līmeņa sasniegšana).

Pagājušajos četros gados aktuāla bijusi uzticēšanās problemātika – publicēti vairāki jauni pētījumi un notikušas diskusijas ar iedzīvotājiem, pētniekiem un politiķiem. Publicēti divi OECD uzticēšanās pētījumi, kuros piedalās arī Latvija.⁵⁰ 2023. gadā notika dialoga apli par uzticēšanos⁵¹, un to noslēgumā notika Saeimas konference par uzticēšanos valsts institūcijām.⁵² Uzticēšanās problemātika analizēta arī LU īstenotās valsts pētījumu programmas projekta par sabiedrības noturību un uzticēšanos ietvaros (laikposmā no 2021. līdz 2025. gadam)⁵³, kā arī Eiropas Sociālā pētījuma un Eiropas Vērtību pētījuma ietvaros. Tādējādi arī 2026.–2027. gadā ir būtiski pievērst uzmanību uzticēšanās dinamikai un faktoriem, kas ietekmē uzticēšanos Latvijā un citās valstīs.

⁴⁹ Pirmkārt, šāds pasākums ir iekļauts Valsts pārvaldes modernizācijas plānā 2023.–2027. gadam, kas apstiprināts ar MK 08.05.2023. rīkojumu Nr. 240 (rīcības virzienā "Vienota un efektīva valsts pārvalde").

Otrkārt, MK 20.08.2024. sēdē tika uzdots Valsts kancelejai sadarbībā ar Ekonomikas ministriju (CSP), VARAM, FM un Valsts kasi līdz 2026. gada beigām organizēt informācijas paneļa izveidi, kas ietvertu nozaru politikas rezultātos rādītājus, nozares būtiskākos pakalpojumus, kā arī attiecīgo augsta līmeņa izmaksu uzskaiti (apstiprinot informatīvo ziņojumu "Par valsts pamatbudžeta un valsts speciālā budžeta bāzi un izdevumu pārskatīšanas rezultātiem 2025., 2026., 2027. un 2028. gadam" (prot. Nr. 32 61. § 93. p.)).

⁵⁰ OECD Uzticēšanās pētījumi. Skatīt: [Trust in government | OECD](#).

⁵¹ [Dialoga apli par uzticēšanos | Ministru kabinets](#).

⁵² Skatīt: [Konference par sociālo uzticēšanos – Latvijas Republikas Saeima](#) (konferences materiāli).

⁵³ 2021.–2025. gadā valsts pētījumu programmas ietvaros īstenots LU Ekonomikas un sociālo zinātņu fakultātes projekts: [Inovātīva un iekļaujoša pārvaldība sabiedrības iesaistes, uzticības, komunikācijas veicināšanai](#).

Minētie pētījumi ļauj secināt, ka **uzticēšanās valsts institūcijām ir mainīga un dažādās sabiedrības grupās atšķirīga. Sabiedrības uzticēšanās un noturība Latvijā nav vienas politikas jomas uzdevums, bet gan horizontāls valsts pārvaldības mērķis**, kas prasa koordinētu rīcību starp demokrātijas, izglītības, komunikācijas un drošības politiku. Pētnieki uzskata, ka uzticēšanās stiprināšana iespējama tikai tad, ja:

- **politikas tiek veidotas atsaucīgi un caurskatāmi.** Uzticēšanos nevar "pieprasīt", to var tikai "nopelnīt" ar atbildīgu rīcību, atvērtību un pierādāmu rezultātu komunikāciju. Institucionālā atsaucība un politikas atgriezeniskā saite ir galvenais uzticēšanās indikators;
- **izglītība un pilsoniskās kompetences kļūst par noturības pamatu.** Pilsoniskā izglītība attīsta spēju izprast politikas procesus, izvērtēt informācijas kvalitāti un piedalīties lēmumu pieņemšanā. Tā veido sabiedrības "demokrātisko imunitāti";
- **komunikācija kļūst par pārvaldības kodolu, nevis papildinājumu.** Stratēģiskā komunikācija un digitālā līdzdalība veido uzticēšanās ekosistēmu;
- **drošības politika ir iekļaujoša, nevis izslēdzoša.** Sabiedrības drošība ir cieši saistīta ar uzticēšanos un piederības izjūtu. Politika, kas respektē sabiedrības daudzveidību un balstās dialogā, palielina kopējo noturību.⁵⁴

2025. gadā Latvijā savstarpējā uzticēšanās bija vidēja, bet uzticēšanās valsts institūcijām jeb politiskā uzticēšanās bija zema salīdzinājumā ar citām ES un OECD dalībvalstīm. Uzticēšanos ietekmē arī ārēji faktori. Piemēram, COVID-19 pandēmijas laikā ierobežojumu un veselības izaicinājumu kontekstā uzticēšanās valdībai kritās, bet, beidzoties pandēmijai un mainoties ģeopolitiskajai situācijai, – pieauga. 2021. gadā OECD veica pirmo pētījumu par uzticēšanos valsts institūcijām (rezultāti publicēti 2022. gadā), un 2023. gadā notika otrs OECD uzticēšanās pētījums (rezultāti publicēti 2024. gadā). Trešais pētījums notika 2025. gada nogalē, un tā rezultāti tiks publicēti 2026. gadā.

2021. gadā vidēji OECD dalībvalstīs 41 % respondentu atzina, ka pilnībā vai kopumā uzticas savas valsts valdībai, bet Latvijā šis rādītājs bija 24,5 % – viens no zemākajiem rādītājiem starp OECD dalībvalstīm. 2023. gadā vidēji OECD dalībvalstīs jau tikai 39,3 % respondentu teica, ka uzticas valdībai, savukārt Latvijā rādītājs bija pieaudzis līdz 28,7 %.

Saskaņā ar OECD pētījumiem institūciju griezumā augstāka uzticēšanās Latvijā ir policijai, tiesu varai, pašvaldībām un civildienestam, bet mazāk uzticas politiskām institūcijām (valdība, parlaments, politiskās partijas) un ziņu medijiem.

Šī tendence sasaucas ar Eiropas Sociālā pētījuma 10. kārtā mērīto iedzīvotāju politisko uzticēšanos (dati tika vākti no 2020. gada līdz 2022. gada maijam un aptvēra 31 valsti). Proti, politiskās uzticēšanās indeksā Latvijai no 31 valstīm bija trešais zemākais rādītājs.⁵⁵

Attiecībā uz uzticēšanos ietekmējošiem faktoriem OECD pētījumos identificēts, ka Latvijā iedzīvotāji salīdzinājumā ar citām OECD dalībvalstīm maz uzticas līdzdalības iespējām valsts pārvaldes un politiskajos procesos, valsts institūciju spējai risināt kompleksus politikas jautājumus (piemēram, pienācīgi ņemt vērā visu paaudžu intereses, izmantot iedzīvotāju iesaistes rezultātus) un tam, ka politiskā sistēma Latvijā ļauj iedzīvotājiem ietekmēt valdības darbu.

⁵⁴ Ieteikumi sabiedrības noturības un uzticēšanās stiprināšanai. Valsts pētījumu programma "Letonika latviskas un eiropiskas sabiedrības attīstībai", projekts VPP-LETONIKA-2021/3-0004 "Inovatīva un iekļaujoša pārvaldība sabiedrības iesaistes, uzticības un komunikācijas veicināšanai", 2025.

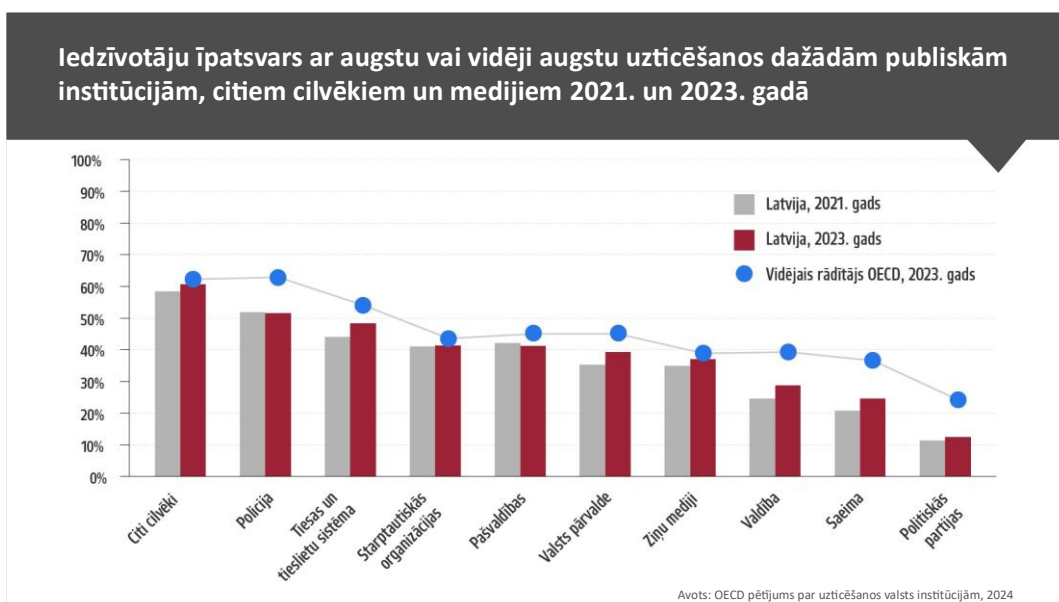
⁵⁵ Skatīt J. Ņikišina prezentāciju: [Konference par sociālo uzticēšanos - Latvijas Republikas Saeima](#) (konferences materiāli).

2024. gadā publicētie OECD pētījuma dati parāda, ka valstīs, kur ir lielāka apmierinātība ar līdzdalību, ir augstāka uzticēšanās valsts institūcijām (piemēram, Šveicē, Luksemburgā, Kanādā, Austrijā). OECD atzīst, ka tomēr vairākumā valstu ir trūkumi līdzdalības jomā. Tikai aptuveni trešā daļa iedzīvotāju tic, ka, ja viņi paustu viedokli kādas reformas apspriešanās, tas tiktu ņemts vērā vai ka valdība mainītu politiku, ja vairākums pret to iebilstu, vai ka iedzīvotāji var ietekmēt valdības kursu. Turklāt kopš 2021. gada uzlabojumi nav bijuši. Populārākie līdzdalības veidi ir mazāk laiku patērējoši un mazāk konfrontējoši – dalība vēlēšanās, peticiju parakstīšana, politiska satura izplatīšana sociālajos medijos, kāda produkta boikotēšana un brīvprātīgais darbs.⁵⁶

Otrajā OECD uzticēšanās pētījumā ieteikts stiprināt uzticēšanos valdības spējai risināt kompleksus jautājumus un salāgot dažādu paaudžu intereses, ieteikts ņemt vērā, ka iedzīvotājus, iesaistoties lēmumu pieņemšanā, interesē lielāka ietekme uz lēmumiem, kā arī ieteikts attiecībā uz tiešo un deliberatīvo demokrātiju definēt skaidras gaidas no šādiem pasākumiem, jo iedzīvotāju ticība, ka to viedokli ņems vērā, ir zema.

2. attēls

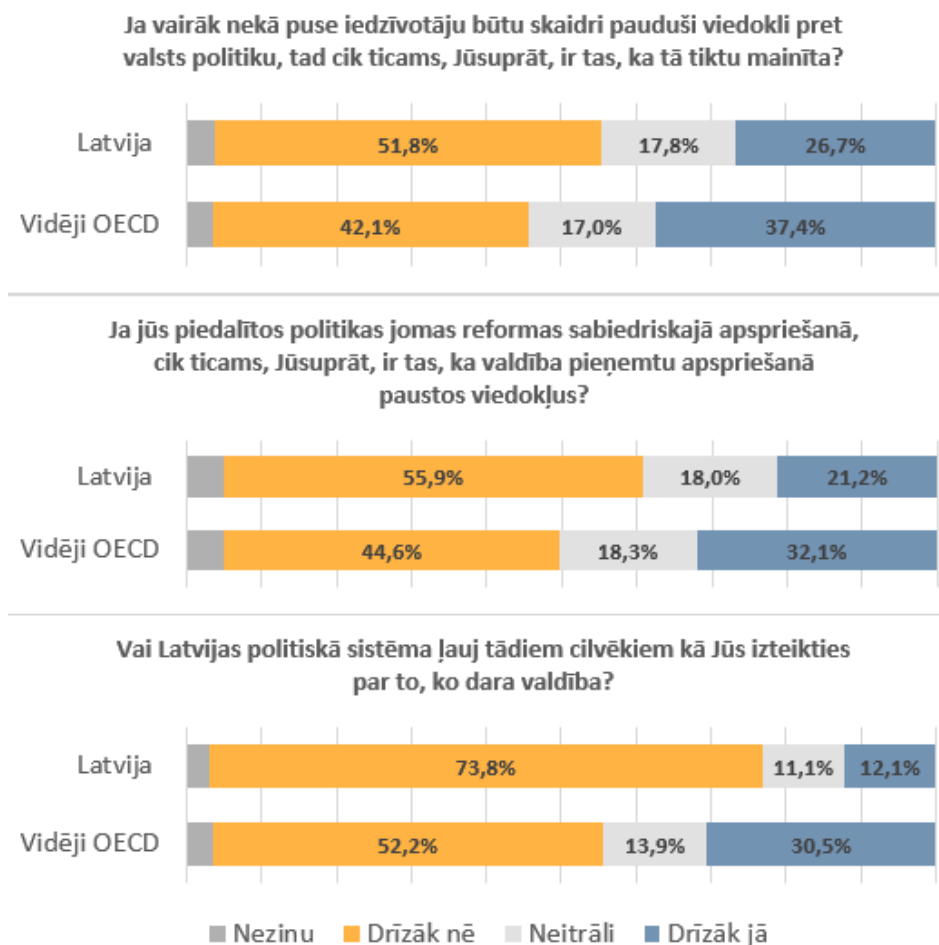
OECD 2024. gada uzticēšanās pētījuma dati: uzticēšanās valdībai un institūcijām

3. attēls

OECD 2024. gada uzticēšanās pētījuma dati: līdzdalība un manas balss nozīme

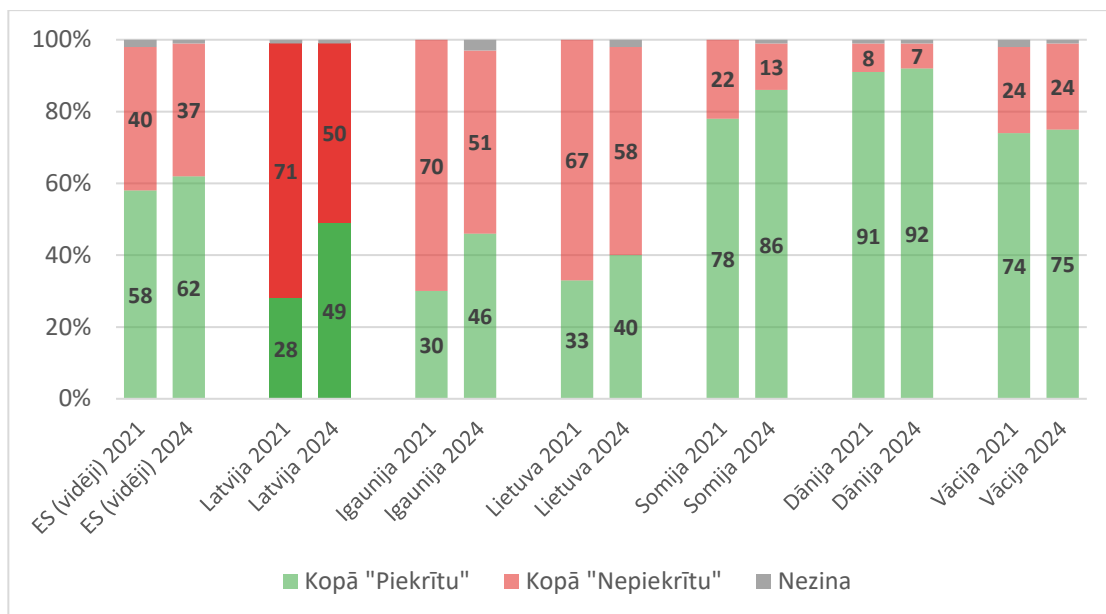
⁵⁶ OECD Survey on Drivers of Trust in Public Institutions – 2024 Results.

Augusi iedzīvotāju ticība savai spējai ietekmēt lēmumus. Atvērtās pārvaldības rīcības plānā 2022.–2025. gadam uzsvērti problemātiski zemie Latvijas rādītāji: saskaņā ar 2021. gada aptaujas datiem 71 % neticēja un tikai 28 % ticēja, ka viņu balsij ir nozīme un ka ar savu viedokli var ko mainīt savā valstī, – tobrīd pēc šā rādītāja Latvija ierindojās pēdējā vietā ES. **2024. gadā šie dati bija uzlabojušies:** 50 % neticēja un jau 49 % ticēja, ka viņu balsij ir nozīme, tātad viena piektā daļa savu viedokli bija mainījusi.

4. attēls

ES iedzīvotāju viedoklis par apgalvojumu "Manai balsij manā valstī ir nozīme" 2021.–2024. gadā

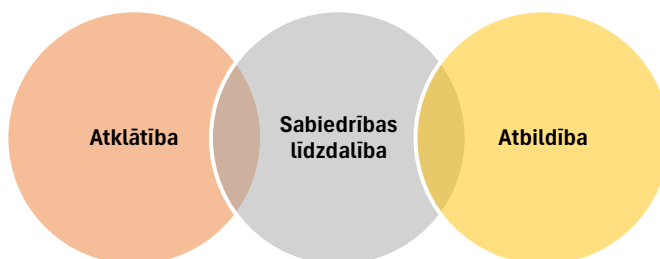

Avoti: Standard Eurobarometer 95 – Spring 2021; Standard Eurobarometer 102 – Autumn 2024

Atvērtās pārvaldības principi un vērtības

Atvērtā pārvaldība ir atklāta, atbildīga, godprātīga un demokrātiska pārvaldība.

Atvērtā pārvaldība ir caurviju princips, kura pamatā ir trīs vērtības:

Atvērtā pārvaldība ir papildinoša un horizontāla politikas joma, kas izpaužas dažādu nozaru darbā un politikas jomās. Atvērtā pārvaldību var veicināt gan pārnozaru pasākumi un kopēja rīcība dažādos pārvaldības līmeņos, panākot plašāku ietekmi, gan mērķētas uz atvērtību vērstas iniciatīvas.

Atvērtā pārvaldība ir svarīga visos varas atzaros un dažādos pārvaldības līmeņos. Atvērtā pārvaldību nodrošina gan valsts tiešā pārvalde, gan pašvaldības, gan neatkarīgās iestādes, gan likumdevējvara un tiesu vara, gan sabiedriskais sektors kopumā.

Pētījumu dati norāda – uzticēšanos veicina atvērta, cieņpilna un saprotama komunikācija ar sabiedrību, izrādot patiesu interesi un rūpes par iedzīvotājiem, viņu situāciju un viedokli.⁵⁷

Atvērtās pārvaldības vērtības:

- cieņa;
- empātija;
- uzklausišana;
- cilvēcīga un godīga komunikācija;
- finanšu atklātība;

⁵⁷ I. Mieriņa (2023). Uzticēšanās tēmai veltītu pētījumu nozīmīgums. Eiropas pētījumu atziņas, jaunākais pētījums par uzticēšanos Baltijas valstīs un Ziemeļvalstīs (prezentācija Saeimas konferencē 27.10.2023.).

- valsts institūciju pieejamība visām iedzīvotāju grupām;
- uz vajadzībām balstīta saziņa digitāli un klātienē;
- dokumentu, pakalpojumu un reformu saprotamība;
- datu un pierādījumu izmantošana;
- klientu (mērķgrupu) iesaiste;
- patiesa ieinteresētība iedzīvotāju viedoklī;
- atbildīga pienākumu izpilde un citas.

Atvērtās pārvaldības principu un vērtību iedzīvināšana ir pastāvīgs ikdienas darbs. Tajā svarīga ir dažādu pušu ieinteresētība un rīcība, ņemoties iniciatīvu.

Atvērtā pārvaldība ir joma, kurā būtiska loma ir organizētai pilsoniskajai sabiedrībai.

Atvērtās pārvaldības partnerības stratēģija 2023.–2028. gadam ietver vīziju par vērtībās balstītu partnerību, kas sakņojas konkrētās rīcībās, inovācijā un idejā par atvērtu un demokrātisku pārvaldību, kura atbilst iedzīvotāju gaidām.⁵⁸

OECD ieskatā, tikai ieviešot atvērtās pārvaldības kultūru, var saglabāt demokrātisko modeli. Tādēļ OECD ieteikums ir veidot politikas, kas stiprina pārvaldības–iedzīvotāju attiecības, un efektīvāk komunicēt atvērto pārvaldību kā vērtību gan publiskās pārvaldes institūciju vidū, gan sabiedrībā.⁵⁹

3. Plāna mērķis, rīcības virzieni un rādītāji

Plāna mērķis ir veicināt atklātību valsts institūciju darbā un sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un demokrātiskajos procesos, **vairojot atvērtības un uzticēšanās vērtību vienojošo nozīmi valstī un sabiedrībā.**

Plāns ir strukturēts četros rīcības virzienos jeb kā četras Latvijas apņemšanās⁶⁰:

1. **Iedzīvināt atvērtās pārvaldības principus un vērtības**, veicinot uzticēšanos valsts institūcijām, kā arī atvērtu un demokrātisku pārvaldību.
2. **Vairot budžeta atklātību** un budžeta informācijas pieejamību sabiedrībai, veicinot izpratni un uzticēšanos budžeta izlietojumam.
3. **Uzlabot valsts institūciju saziņu ar iedzīvotājiem** un veidot aktīvāku komunikāciju par sabiedrībā nozīmīgiem jautājumiem.
4. **Nodrošināt plašāku sabiedrības iesaisti lēmumu pieņemšanā** un stiprināt pilsonisko līdzdalību demokrātiskos procesos, tostarp attīstot bērnu un jauniešu pilsoniskās prasmes.

Plāna rezultatīvie rādītāji: plānā iekļauto pasākumu īstenošana veicina ar atvērtību saistīto rādītāju pieaugumu un situācijas Latvijā tuvošanos OECD un ES dalībvalstu vidējam līmenim:

- 1) **uzticēšanās** valdībai, civildienestam, pašvaldībām un citiem cilvēkiem (OECD, Eirobarometrs, Sabiedrības saliedētības radars);
- 2) **sabiedrības līdzdalības** uztvere un intensitāte (OECD, Eirobarometrs, Sabiedrības saliedētības radars, OECD Iedzīvotāju līdzdalības barometrs);

⁵⁸ *Open Government Partnership. Strategy 2023–2028.* www.opengovpartnership.org/strategy-2023-2028 (5. lp.).

⁵⁹ OECD (2023), *Open Government for Stronger Democracies: A Global Assessment*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5478db5b-en> (12.–13. lp.).

⁶⁰ Latvijai kā Atvērtās pārvaldības dalībvalstij ir pienākums izstrādāt nacionālos atvērtās pārvaldības rīcības plānus, kuri ietver Latvijas apņemšanās (*commitment*). Skatīt: *Open Government Partnership (2025). OGP National Handbook.*

- 3) **iedzīvotāju apmierinātība ar valsts pārvaldi** (VK pasūtījumā veikti valsts pārvaldes institūciju klientu apmierinātības pētījumi);
- 4) **Latvijas iedzīvotāju tiesībpratība** (VSIA "Latvijas Vēstnesis").

4. Plāna ietvaros īstenojamie pasākumi

3. tabula

1. apņemšanās: Iedzīvināt atvērtās pārvaldības principus un vērtības, veicinot uzticēšanos valsts institūcijām, kā arī atvērtu un demokrātisku pārvaldību						
Pasākumi		Darbības rezultāts	Rezultatīvie rādītāji	Atbildīgās institūcijas	Līdzatbildīgās institūcijas	Izpildes termiņš
1.1.	Plašāka izpratne par atvērtās pārvaldības vērtībām un principiem, veicinot atvērtu un demokrātisku pārvaldību un līdzdalību	Sadarbībā ar biedrībām un nodibinājumiem izstrādāts un izplatīts informatīvs materiāls par atvērtās pārvaldības vērtībām un principiem. Organizēts nacionālais praktikums, kurā stiprināta kopēja izpratne un kapacitāte būt par atvērtas un demokrātiskas pārvaldības un līdzdalības veicinātājiem	Informatīvs materiāls publicēts www.mk.gov.lv Organizēts nacionālais praktikums (izglītojošs un interaktīvs pasākums)	VK Memoranda padomes Sabiedrības iesaistes un atvērtās pārvaldības darba grupa	KM Latvijas bibliotēku tīkls ES informācijas punkti Pašvaldības Biedrības un nodibinājumi Izglītības iestādes (dalība praktikumā)	2026. gada IV ceturksnis
1.2.	Plašāka izpratne par valsts pārvaldi un pašvaldībām, skaidrojot valsts un pašvaldību darba un pakalpojumu pozitīvo nozīmi un ieguvumus, kas rodas no sabiedrības iesaistes. Veicināta sadarbība ar medijiem atvērtās	Īstenots sabiedrību informējošu un izglītojošu pasākumu kopums "Valsts pārvalde tuvplānā" un aktivitāte sarunu festivālā "LAMPA". Notikusi tikšanās par mediju un valsts pārvaldes stratēģisko	Īstenots vismaz viens pasākums Tikšanās ar mediju pārstāvjiem	VK	Visas ministrijas Nacionālie un reģionālie mediji	2027. gada IV ceturksnis

	pārvaldības un sabiedrības sasniedzamības jautājumos	sadarbību, nodrošinot sabiedrības izpratni un informētību nozīmīgos valsts un pašvaldības skarošos jautājumos			VSIA "Latvijas Vēstnesis" (LV portāls) (dalība tikšanās pasākumā)	
1.3.	Konference par uzticēšanos valsts institūcijām	Notikusi diskusija par uzticēšanās valsts institūcijām dinamiku, uzticēšanās faktoriem un iespējām plašāk izmantot pētījumus par uzticēšanos rīcībpolitikā. Apkopoti un apspriesti dati par sabiedrības līdzdalību	Organizēta konference Apkopoti dati par vēlētāju aktivitāti vēlēšanās, par aktivitāti saistībā ar referendumiem, kolektīvajiem iesniegumiem, par portāla manabalss.lv unikālo balsotāju skaitu, par līdzdalības rezultātu ņemšanu vērā lēmumu pieņemšanā	VK	LU	2027. gada II ceturksnis
1.4.	Atvērtās pārvaldības kopienas attīstība, dalīšanās ar zināšanām un labo praksi	Veidojas atvērtās pārvaldības prakses kopiena, īstenota informācijas apmaiņa un stiprinātas zināšanas un prasmes	Dalībnieku skaits: 100 Īstenoti ne mazāk kā divi pasākumi	VK		Pastāvīgi

			gadā, tostarp viena labās prakses apmaiņa			
1.5.	Koprades principu iedzīvināšana valsts pārvaldes darbā	Balstoties koprades un uz lietotāju orientētas dizaina domāšanas principos, tiek izprastas sabiedrības vajadzības, izvirzītas risināmās problēmas un radītas iniciatīvas birokrātiskā sloga mazināšanai, stiprinot Inovācijas laboratorijas⁶¹ darbību. Koprades principi tiek iedzīvināti valsts pārvaldē – padomēs, darba grupās un sabiedriski nozīmīgu lēmumu izstrādē	Īstenotas vismaz 10 koprades principos balstītas iniciatīvas tostarp birokrātiskā sloga mazināšanai	VK (Inovācijas laboratorija)	Visas ministrijas	2027. gada IV ceturksnis
1.6.	Veicināta sabiedrības izpratne par tās tiesībām un pienākumiem, kā arī līdzdalības iespējām likumdošanas procesā (tiesībpratība)	Reizi gadā tiek veikts tiesībpratības mērījums. Apkopoti un apspriesti dati par sabiedrības tiesībpratību. Balstoties uz mērījuma rezultātiem, izstrādāti skaidrojoši materiāli	Tiesībpratības mērījums Diskusija par mērījuma rezultātiem Skaidrojošie materiāli publicēti www.lvportals.lv	VSIA "Latvijas Vēstnesis"		Pastāvīgi

⁶¹ Vairāk informācijas par Valsts kancelejas Inovācijas laboratoriju: www.mk.gov.lv/lv/inovacijas-laboratorija

2. apņemšanās: Vairoto budžeta atklātību un budžeta informācijas pieejamību sabiedrībai, veicinot izpratni un uzticēšanos budžeta izlietojumam

Pasākumi		Darbības rezultāts	Rezultatīvie rādītāji	Atbildīgās institūcijas	Līdzatbildīgās institūcijas	Izpildes termiņš
2.1.	Valsts budžeta atklātība un caurskatāmība, sniedzot sabiedrībai viegli uztveramu informāciju par valsts budžetu kopumā	Valsts budžeta dokumenti un apkopojumi regulāri publiskoti FM un Valsts kases tīmekļvietnēs un Latvijas Atvērto datu portālā. Sagatavoti plašākai sabiedrībai viegli uztverami kopsavilkumi par valsts budžeta procesu, par budžeta informācijas pieejamību publiski, par budžetu pa nozarēm, jomām, noteiktu mērķu un sabiedrības problēmu griezumā, prognozes u. c. Sniegta viegli uztverama kopsavilkuma informācija par budžetu aizsardzības, veselības un labklājības jomā, par būtiskajām reformām un lieliem un stratēģiski nozīmīgiem investīciju projektiem	FM tīmekļvietnē katru gadu pieejami valsts budžeta atspoguļojuma veidi: - interaktīvais budžets; - strukturētie valsts budžeta paskaidrojumi. Latvijas Atvērto datu portālā pieejams valsts budžets atvērto datu formātā Vizualizācijas, video un cita veida publiskās komunikācijas materiāli Sasniegtās mērķgrupas, izmantotie	FM VARAM Valsts kase Visas ministrijas		2027. gada IV ceturksnis

			komunikācijas kanāli			
2.2.	Valsts pārvaldes iestāžu un pašvaldību budžeta atklātība un uztveramība	Valsts pārvaldes iestāžu un pašvaldību budžeta informācija tiek publiskota to tīmekļvietnēs saskaņā ar vadlīnijām "Labās prakses rekomendācijas budžeta informācijas vienveidīgai atspoguļošanai tīmekļvietņu vienotās platformas vietnēs".⁶² Valsts pārvaldes iestādes un pašvaldības sagatavo un izplata sabiedrībai viegli uztveramu informāciju par to budžeta apmēru, plānotajiem tēriņiem un ar budžeta resursiem sasniegtajiem rezultātiem	FM vebinārs par vadlīnijās iekļautajām rekomendācijām (60 dalībnieki) Publiskās komunikācijas aktivitāšu labās prakses piemēri	FM (vebinārs) Valsts pārvaldes iestādes un pašvaldības (informācijas sniegšana)		2026. gada I ceturksnis (vebinārs) Pastāvīgi
2.3.	Izpratnes veicināšana par līdzdalības budžetu kā demokrātiskās līdzdalības veidu, kur iedzīvotāji iesaistās savas pašvaldības attīstības jautājumu izlemšanā	Nodrošināta plašāka informācija par līdzdalības budžeta pieeju, par projektu iesniegšanu un balsošanu par tiem, kā arī tiek apkopoti un publiskoti dati par līdzdalības budžeta aktivitāti. Tiek vērtēta iedzīvotāju aktivitāte balsošanā par līdzdalības budžeta iespējām un iespējas paplašināt balsošanas veidus (piemēram, papildu	Īstenoti komunikācijas pasākumi dažādos kanālos. Tiek apkopoti un publiskoti dati par līdzdalības budžeta balsošanas dinamiku, balsotāju kopējo aktivitāti pašvaldībās katru	VARAM Pašvaldības	Providus LPA Biedrība "Augšzemnieki"*	2027. gada IV ceturksnis

⁶² Labās prakses rekomendācijas budžeta informācijas vienveidīgai atspoguļošanai tīmekļvietņu vienotās platformas vietnēs. <https://demo.tvp.gov.lv/lv/media/2281/download?attachment>

		kanāli, identifikācijas risinājumi, pieejamības uzlabojumi).	gadu, iesniegto projektu skaita dinamiku, balsošanā iesaistīto iedzīvotāju skaita dinamiku.			
		Veikta pašvaldību labās prakses apmaiņa līdzdalības budžeta jautājumos.	Pašvaldību labās prakses apmaiņa			
		Publiska diskusija par līdzdalības budžeta iespējām iedzīvotājiem				
2.4.	Integritātes pakta ieviešanas standarta izstrāde valsts pārvaldes iestādēm	Izstrādāts integritātes pakta ieviešanas standarts valsts pārvaldes iestādēm, kā arī organizēts skaidrojošo pasākumu cikls reģionos un Rīgā	Standarta publikācija Noticis vismaz viens skaidrojošs pasākums	VK		2026. gada III ceturksnis
2.5.	Sabiedrības interešu uzraudzības stiprināšana ES fondu un citu ārvalstu instrumentu finansējuma plānošanas un investīciju ieviešanas procesā	Nodrošinātas biedrību un nodibinājumu iespējas sabiedrības interešu pārstāvībai ES kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam Uzraudzības komitejā. Tiek īstenoti pasākumi biedrību un nodibinājumu kapacitātes stiprināšanai attiecībā uz ārvalstu investīciju un valsts budžeta līdzekļu uzraudzību	Biedrību un nodibinājumu pārstāvība esošā perioda Kohēzijas politikas ES fondu Uzraudzības komitejā Notikušas vismaz divas mācības gadā biedrībām un nodibinājumiem	FM VK ĀM	Citas ES fondu uzraudzībā iesaistītās institūcijas FM Providus	2027. gada IV ceturksnis
3. apņemšanās: Uzlabot valsts institūciju saziņu ar iedzīvotājiem un veidot aktīvāku komunikāciju par sabiedrībā nozīmīgiem jautājumiem						

Pasākumi	Darbības rezultāts	Rezultatīvie rādītāji	Atbildīgās institūcijas	Līdzatbildīgās institūcijas	Izpildes termiņš
3.1. Sabiedriski nozīmīgu lēmumu un norišu savlaicīga, iekļaujoša un mērķtiecīga komunikācija mērķgrupām, tostarp pieņemto lēmumu praktiskās īstenošanas skaidrošana	Mērķgrupas tiek informētas par sabiedrībai nozīmīgiem lēmumiem un norisēm, kā arī par pieņemto lēmumu praktisko īstenošanu, tostarp par: • cilvēku drošību; • valsts aizsardzību; • veselību; • labklājību • publiskās pārvaldes efektivitāti un birokrātiskā sloga mazināšanu u. c. Informēšanai tiek rīkoti semināri, izbraukuma vizītes, tikšanās klātienē, tiešsaistes pasākumi, domnīcas, dalība sarunu festivālā "LAMP", nodrošināta vadošu amatpersonu dalība. Informācija mērķgrupām tiek nodota dažādos piemērotos komunikācijas kanālos vai saziņas veidos. Informācijas nodošanai tiek izvēlēti arī kanāli, kas ļauj uzrunāt mazāk aktīvos iedzīvotājus.	Sabiedriski nozīmīgie lēmumi, kuru izstrādes procesā iesaistīti sabiedrības pārstāvji un kuri pēc lēmuma pieņemšanas atbilstoši izskaidroti sabiedrībai, nodrošinot informāciju par pieņemto lēmumu un skarto mērķgrupu izpratni par pārmaiņām. Ministriju rīkoto pasākumu skaits, sasniegtie dalībnieki, aptvertās mērķgrupas	Visas ministrijas	Sadarbība ar plašsaziņas līdzekļiem un citām ieinteresētajām pusēm	Pastāvīgi

		Izmantojot vieglo valodu, audio, zīmju valodu, subtitrus un digitāli piekļūstamus risinājumus, tiek mērķtiecīgi informēti cilvēki ar invaliditāti, lauku un pilsētu iedzīvotāji, seniori u. c. mazāk aizsargāto sabiedrības grupu pārstāvji un novērsti fiziski, digitāli un komunikācijas šķēršļi līdzdalībai				
3.2.	Efektīva atbilžu sniegšana uz iedzīvotāju iesniegumiem un sūdzībām, mazinot formālu atbilžu sniegšanu	Organizētas mācības, kas ietver teorētiskas zināšanas, praktisku darbu un diskusiju, daloties labajā praksē	Noticis viens mācību seminārs Ārvalstu lektors (labā prakse)	VK VID (dalīšanās ar pieredzi saistībā ar īstenoto sprintu "Cilvēks pirmajā vietā" un tā ietekmi uz pārmaiņām saziņā ar klientiem)	Biedrība "Vieglās valodas aģentūra"*	2026. gada IV ceturksnis
3.3.	Apzināta nepieciešamā statistika informācijas atklātības jomā atbilstoši Informācijas atklātības likuma un Iesniegumu likuma ietekmes pēcpārbaudes (<i>ex-post</i>) novērtējuma rezultātiem un starptautiskiem datu pieprasījumiem	Sagatavots informācijas atklātības datu ietvars	Apzināti nepieciešamie dati un to iesniegšanas kārtība. Organizēts pilotprojekts informācijas iegūšanā par 2024.–2026. gadu	VK Tieslietu ministrija	Vismaz divas valsts pārvaldes institūcijas iesaistās pilotprojektā (piesakās brīvprātīgi)	2026. gada IV ceturksnis 2027. gada IV ceturksnis

3.4.	Komunikācija ar sabiedrību par visaptverošu valsts aizsardzību un Latgales un Austrumu pierobežas informatīvās telpas stiprināšana, sekmējot sabiedrības iesaisti valsts aizsardzībā	Organizēti reģionālie semināri uzņēmējiem, pašvaldībām, izglītības iestādēm, biedrībām, nodibinājumiem un reliģisko organizāciju pārstāvjiem par visaptverošu valsts aizsardzību, kā arī semināri plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem par Latvijas aizsardzību un drošību. Notikusi sadarbība ar plašsaziņas līdzekļiem, biedrībām un nodibinājumiem Latgales plānošanas reģionā par Latgales un Austrumu pierobežas informatīvo telpu	Divi pasākumi Latgales plānošanas reģionā 3–4 pasākumi gadā citos Latvijas reģionos	AiM KM	Biedrības un nodibinājumi Plašsaziņas līdzekļi Latgales plānošanas reģionā	2026. gada IV ceturksnis
3.5.	Vienots digitāls risinājums pašvaldību saistošo noteikumu un citu lēmumu izstrādei un saskaņošanai, kā arī sabiedrības līdzdalībai šajos procesos	Tiek attīstīta iespēja pašvaldību saistošo noteikumu un citu lēmumu izstrādei un saskaņošanai izmantot Vienotā tiesību aktu projektu izstrādes un saskaņošanas portāla (TAP portāla) ideju, radot pašvaldībām pielāgotu risinājumu	Pašvaldību viedokļa noskaidrošana par ieviešanas procesu, atvieglojot sabiedrības iesaisti un līdzdalību Piesaistīts finansējums	VARAM		2027. gada IV ceturksnis
3.6.	Mākslīgā intelekta risinājumi valsts pārvaldē – lietotājiem saprotamā valodā izveidoti dzīves situācijās balstītu pakalpojumu	Tiek izmantots mākslīgais intelekts, lai sabiedrībai nodrošinātu skaidrāku un saprotamāku informāciju par Latvija.gov.lv pakalpojumu	Uzlabotie pakalpojumi (skaits)	VDAA VARAM Nacionālais mākslīgā intelekta centrs		2027. gada IV ceturksnis

	nosaukumi un apraksti, lai atvieglotu pakalpojumu meklēšanu un saņemšanu	katalogā ievietotajiem pakalpojumiem Citi mākslīgā intelekta risinājumi valsts pārvaldē				
3.7.	Valsts institūciju datu publiska piekļuve, tos publicējot atvērto datu formātā, kā arī datu atkalizmantošana	Valsts institūcijas izvērtē savā turējumā esošos datus, nosakot, kuri dati ir piemēroti un noderīgi publiskai piekļuvei, un publicē tos atvērto datu formātā. Semināri sabiedrības izglītošanai par atvērto datu izmantošanu. Pasākumi datu atkalizmantošanas popularizēšanai	Jaunas atvērto datu kopas Atvērto datu un atkalizmantošanas popularizēšana hakatonos, koprades darbnīcās u. c.	VARAM	Visas ministrijas	2027. gada IV ceturksnis
3.8.	Skaidrošanas aktivitātes par tīmekļvietņu vienotās platformas funkcionalitāti iedzīvotāju viedokļa noskaidrošanai	Valsts un pašvaldību iestādes plašāk izmanto tīmekļvietņu vienotās platformas funkcionalitātes iespējas: - veidot aptaujas ar tīmekļa formas funkcionalitāti; - atsauksmes sniegšanas tīmekļa formu u. c.	Sniegta informācija par iespējām tīmekļvietņu vienotajā platformā	VK	Visas ministrijas un padotības iestādes Pašvaldības	2026. gada IV ceturksnis
4. apņemšanās: Nodrošināt plašāku sabiedrības iesaisti lēmumu pieņemšanā un stiprināt pilsonisko līdzdalību demokrātiskos procesos, tostarp attīstot bērnu un jauniešu pilsoniskās prasmes						
Pasākumi		Darbības rezultāts	Rezultatīvie rādītāji	Atbildīgās institūcijas	Līdzatbildīgās institūcijas	Izpildes termiņš

4.1.	Sabiedrības līdzdalības kapacitātes stiprināšana publiskajā pārvaldē nodarbinātajiem (mācību pasākumi)	Valsts administrācijas skolā izstrādāts un ieviests e-kurss. Tiek organizēti mācību pasākumi par sabiedrības līdzdalību, tostarp bibliotēku darbiniekiem	E-kursa izstrāde, to apguvušo dalībnieku skaits (valsts un pašvaldību iestādes) Īstenoti mācību pasākumi, tostarp viens pasākums par atgriezeniskās saites sniegšanu iedzīvotājiem līdzdalībā un viens – par līdzdalības veidiem	VAS VK		2026. gada II ceturksnis 2027. gada IV ceturksnis
4.2.	Sabiedrības līdzdalības nodrošināšana valsts un nozaru politikas veidošanā, it īpaši, ja tas skar publisko finansējumu un krīžu pārvaldību	Tiek īstenota mērķēta līdzdalība nozaru politikas plānošanas dokumentu un tiesību aktu izstrādes procesā, it īpaši, ja tie skar publisko finansējumu un krīžu pārvaldību. Sabiedrības grupām, kuras skar ministrijas izstrādātā politika, tiek nodrošināta iespēja paust viedokli un piedalīties diskusijās, tostarp līdzdarboties aicināti tie, kuri paši neiesaistās, piemēram, jaunieši, seniori, lauku iedzīvotāji, personas ar invaliditāti, biedrības un nodibinājumi u. c., novērsti	Vismaz viens politikas piemērs katrā nozarē Publiski pieejami pārskati par sabiedrības iesaistes rezultātiem un ietekmi	Visas ministrijas VK		Pastāvīgi

		fiziski, digitāli un komunikācijas šķēršļi līdzdalībai				
4.3.	Veicināta biedrību un nodibinājumu iesaiste Latvijas nacionālo pozīciju veidošanā	Nacionālo pozīciju izstrādes procesā pēc būtības apzina un iesaista biedrības un nodibinājumus, kas pārstāv mērķgrupu, ko tieši skar pozīcijas saturs, kā arī informē sabiedrību par attiecīgo jautājumu un iespējām sekot līdzi tā virzībai. Tiek nodrošināta informācija par pozīciju un sasniegtajiem rezultātiem tiem sabiedrības pārstāvjiem, kuri ir iesaistījušies attiecīgās pozīcijas izstrādē	Palielinājies to biedrību un nodibinājumu skaits, kas iesaistījušies Latvijas nacionālo pozīciju izstrādē	ĀM	Visas ministrijas	Pastāvīgi
4.4.	Izpratnes veicināšana par pašvaldību iedzīvotāju padomēm	Nodrošināta plašāka informācija par iedzīvotāju padomju nozīmi iedzīvotāju iesaistē pašvaldību darbā. Īstenota labās prakses apmaiņa starp pašvaldībām iedzīvotāju padomju darbības jautājumos	Komunikācijas aktivitātes par iedzīvotāju padomju nozīmi Vismaz viens pieredzes apmaiņas pasākums	VARAM	Pašvaldības Biedrība "Lauku partnerība "Lielupe""** Biedrība "Augšzemnieki"* Citas biedrības un nodibinājumi	2027. gada IV ceturksnis
4.5.	Sabiedrības pārstāvju iesaistes veicināšana pašvaldības saistošo noteikumu izstrādes procesā	Pilotprojekta veidā vismaz piecās pašvaldībās īstenota sabiedrības locekļu iesaiste normatīvo aktu iniciēšanā un izstrādes procesā līdz pat gala lēmuma pieņemšanai.	Pilotprojekts piecās pašvaldībās	Pašvaldības	VARAM	2027. gada IV ceturksnis

		Izvērtēta pieredze, īstenojot pilotprojektu				
4.6.	Sabiedrības plašāka iesaiste un pašorganizēšanās prasmju attīstīšana krīžu pārvaldības jomā	Pārskatīts normatīvais regulējums, veicinot sabiedrības pārstāvju iekļaušanu pašvaldības civilās aizsardzības komisijā. Tiek īstenotas inovācijas sprinta "Sabiedrības līdzdalības pilnveidošana civilās aizsardzības sistēmā" ietvaros izstrādātās vadlīnijas⁶³ pašvaldībām par vietējās sabiedrības (biedrību un nodibinājumu, kopienu u. c.) iesaisti civilās aizsardzības pasākumos gan ikdienā, gan apdraudējuma situācijās. Katru gadu notiek civilās aizsardzības nedēļa "Drošība sākas ar tevi!", uzsverot sabiedrības gatavības krīzēm nozīmi un sadarbību starp iedzīvotājiem, biedrībām un	Normatīvo aktu grozījumi Vadlīnijās ietvertu pasākumu ieviešana Notikuši vismaz pieci pasākumi	IEM	Visas ministrijas VK VUGD Pašvaldības LPA Biedrība "Latvijas Platforma attīstības sadarbībai"* Biedrība "Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija "SUSTENTO""** Biedrība "SATEKA"* Biedrība "LATVIJAS PIRMĀS PALĪDZĪBAS VIENĪBA"* Citas biedrības un nodibinājumi	2027. gada IV ceturksnis

⁶³ Vadlīnijas pieejamas Iekšlietu ministrijas tīmekļvietnē <https://www.iem.gov.lv/lv/vadlinijas-pasvaldibam-sabiedribas-lidzdalibas-pilnveidosanai-civilas-aizsardzibas-sistema>

		nodibinājumiem, pašvaldībām un valsts institūcijām. Iedzīvotāju pašorganizēšanos veicinošas aktivitātes, tai skaitā nodrošināta iekļaujoša pieeja cilvēku ar invaliditāti iesaistei	Īstenotās aktivitātes (skaits)	VK		
4.7.	Inovatīvu līdzdalības metožu izmantošana sabiedrības līdzdalības nodrošināšanā	Tiek organizēti inovatīvās līdzdalības metodēs balstīti pasākumi, piemēram, deliberatīvie pasākumi, dialoga apli. Tiek sniegts metodisks atbalsts	Īstenotie pasākumi Vebinārs, kurā notiek labās prakses piemēru prezentēšana	VK KM	Visas ministrijas Nodibinājums "Fonds atvērtai sabiedrībai DOTS" Citas biedrības un nodibinājumi	Pastāvīgi
4.8.	Līdzdalības jaunu nosūtīšana iedzīvotājiem	Attīstītas iespējas informēt iedzīvotājus par aptaujām, publiskajām apspriešanām un citām līdzdalības iespējām valsts institūcijās. Izmantotajiem risinājumiem jābūt vērstiem uz fizisku, digitālu un komunikācijas šķēršļu līdzdalībai novēršanu. Pilnveidotas iespējas pieteikties tiesību aktu projektu jaunu saņemšanai TAP portālā, izmantojot e-adresi	Ministriju, VK un VDAA izveidotie risinājumi	Visas ministrijas (jaunami) VDAA (www.latvija.gov.lv) VK (TAP portāls, jaunami)		Pastāvīgi
4.9.	Līdzdalību veicinošu komunikācijas materiālu sagatavošana un izplatīšana, tostarp	Tiek veidoti materiāli par līdzdalību un pilsoniskajām aktivitātēm izplatīšanai digitālā vidē un klātienē, atklājot	Komunikācijas materiālu sagatavošana un izplatīšana	VK	Pašvaldības Bibliotēkas Kultūras un tautas nami	2027. gada IV ceturksnis

	jauniešiem un vietējo pašvaldību līmenī	iesaistes veidus un ar iedzīvotāju priekšlikumiem panāktos rezultātus (cilvēku stāsti). Brīvpieejā (digitāli) tiek nodrošināts skaidrojošu materiālu kopums par līdzdalību. Tiek formulēts līdzdalības moto (sauklis), lai pievērstu uzmanību līdzdalības iespējām (izmanto uz valsts institūciju un pašvaldību izsūtītiem dokumentiem, e-pasta parakstā u. c.). Tiek rīkotas līdzdalības dienas ar jauniešu iesaisti	(piemēram, videomateriāli, plakāti, digitāli vizuāli, bukleti, animācijas, infografikas) Līdzdalības moto (saukļa) izveide		Augstskolas Reģionālie mediji (sagatavoto materiālu izplatīšana un izmantošana)	
4.10.	Konstruktīvas sabiedrības līdzdalības iespējas jauniešiem, gūstot iemaņas būt pilsoniski aktīviem	Tiek turpinātas aktivitātes Nacionālā Jaunatnes dialoga ietvaros. Katru gadu norit Jauniešu Saeima. Tiek īstenoti jauniešu testi (angļu val. – <i>Youth Test</i>) politiku un tiesiskā regulējuma izstrādē. Tiek īstenotas daudzveidīgas aktivitātes jauniešu līdzdalības veicināšanai sabiedriski nozīmīgos procesos un pilsonisko prasmju veidošanai	Notikušās aktivitātes Veikto Jauniešu testu skaits	IZM Saeima LJP	Biedrība "Pīlādžoga"* Biedrība "Eiropas Kustība Latvijā"* Biedrība "NEXT"*	Pastāvīgi

4.11.	Pilsoniskās izglītības ietvara pilnveidošana un izpratnes veicināšana par Latvijas valsti, lēmumu pieņemšanas procesiem un pilsonisko līdzdalību	Tiek izstrādātas vadlīnijas pilsonisko prasmju un "politiskās prasmes" veicināšanai vispārējā izglītībā. Tiek nodrošinātas pilsoniskās izglītības aktivitātes skolēniem un pedagogiem, biedrībām un nodibinājumiem visā Latvijā. Skolās Latgales plānošanas reģionā tiek ieviesta interešu izglītības programma "Es – uzņēmējs!"	Izstrādātas vadlīnijas VK izveidots lekcijas paraugs; notikušas vismaz 10 lekcijas Programma ieviesta vismaz 10 skolās Latgales plānošanas reģionā	IZM VK (brīvprātīgie lektori) Latgales plānošanas reģiona administrācija	Vēstures un sociālo zinību skolotāju biedrība Biedrība "Izglītības attīstības centrs"***	2027. gada III ceturksnis
4.12.	Izveidots ietvars, lai apkopotu un izplatītu informāciju par atbalsta iespējām organizētai pilsoniskajai sabiedrībai	SIF sadarbībā ar nozaru ministrijām un LPA, izvērtējot jau pastāvošās informācijas aprites aktivitātes, izveido ietvaru, lai apkopotu un izplatītu informāciju par atbalsta iespējām organizētai pilsoniskajai sabiedrībai. Apkopotā veidā tiek nodrošināta informācija par finansējumu un mācību iespējām biedrībām un nodibinājumiem	Ziņu lapa (vai cits risinājums) reizi ceturksnī	SIF (veic informācijas apkopošanu un nosūtīšanu)	Visas ministrijas VK LPA	Pastāvīgi

Piezīmes.

- * Valsts budžeta programmas "NVO fonds" atbalstītā projekta ietvaros 2026. gadā. Līdzatbildība nerada papildu saistības, pienākumus vai finanšu ieguldījumus ārpus apstiprināto projektu mērķiem, aktivitātēm un resursiem.
- ** Valsts budžeta programmas "NVO fonds" atbalstītā projekta ietvaros 2025.–2026. gadā. Līdzatbildība nerada papildu saistības, pienākumus vai finanšu ieguldījumus ārpus apstiprināto projektu mērķiem, aktivitātēm un resursiem.

5. Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetu

Plānā iekļautos pasākumus paredzēts īstenot no jau piešķirtajiem valsts budžeta, ES fondu vai citu ārvalstu finanšu instrumentu līdzekļiem. Plānā iekļauto pasākumu īstenošanu līdzatbildīgās biedrības un nodibinājumi īsteno, tostarp izmantojot valsts budžeta programmas "NVO fonds" atbalstīto projektu finansējumu.⁶⁴

Plānā iekļautos pasākumus 2027. gadā atbilstoši konkursa rezultātiem potenciāli varētu atbalstīt arī 2026. gadā izsludināmā valsts budžeta programmas "NVO fonds" konkursa projekti (gan makro, gan mikro līmenī), kā arī citu projektu konkursu ietvaros atbalstīti projekti. Papildu līdzekļus no valsts budžeta plānā iekļauto pasākumu īstenošanai nav paredzēts pieprasīt.

⁶⁴ Atbilstoši valsts budžeta programmas "NVO fonds" projektu pieteikumu konkursu izsludināšanas ciklam – šobrīd tiek īstenoti 2024. gadā atbalstītie 2025.–2026. gada makroprojekti, 2026. gadā tiks īstenoti 2025. gadā atbalstītie 2026. gada mikroprojekti.

PEST analīzes rezultāti

Politiskā un pārvaldības vide

- Ģeopolitiskā situācija prasa valsts resursu novirzīšanu drošībai un aizsardzībai un publiskā sektora efektivizāciju
- Ģeopolitiskā situācija parāda, ka, piemēram, demokrātija vai valsts pakalpojumi nav pašsaprotami, – tam visu laiku jābūt uzmanības lokā
- Nav pietiekamas gribas un prasmes veidot reālu sabiedrības iesaisti
- Institūciju un pašvaldību darba kultūra ir atšķirīga un piedāvātās līdzdalības formas ne visiem ir pieejamas, radot nevienlīdzīgas līdzdalības iespējas
- Salīdzinoši zemā uzticēšanās valsts institūcijām

Ekonomiskā vide

- Ierobežoti budžeta resursi atvērtībai un līdzdalībai
- Tehnoloģiju izmaksas un ieviešanas tempi var kavēt platformu un datu risinājumu ieviešanu
- Ekonomiskā nestabilitāte un dzīves līmenis kā iemesli sabiedrības nelielajai motivācijai piedalīties pārvaldes procesos
- Nevienlīdzība pašvaldību finansēs kavē vienota līdzdalības standarta ieviešanu visā valstī

Sociālā vide

- Līdzdalības aktivitāte ir zema, jo iedzīvotāji pārsvarā netic līdzdalības jēgai un ietekmei
- Izglītība kā faktors, proti, mazāk izglītotie iedzīvotāji uzticas mazāk, bet iedzīvotāji ar augstāku izglītības līmeni – vairāk
- Digitālā un mediju pratība nav pietiekama, un tas kavē tehnoloģiju izmantošanu (Latvijā digitālo pamatprasmju līmenis ir 51 % – zemāks par ES vidējo rādītāju)
- Latvijā iedzīvotāju vidū pastāv digitālā plaša, jo ne visi iedzīvotāji spēj pielāgoties e-videi
- Kultūras un valodas atšķirības sabiedrības grupās
- Demogrāfija un sabiedrības novecošanās ir izaicinājumi

Tehnoloģiskā vide

- Jaunu digitālo rīku (tai skaitā mākslīgā intelekta) izmantošana var uzlabot informācijas pieejamību, taču šādām inovācijām nepieciešami finanšu ieguldījumi un cilvēku kapacitāte
- Dažkārt valsts informācijas sistēmas un datubāzes ir sarežģītas vai fragmentētas, tādēļ informācijas un datu kvalitāte vai pieejamība ir izaicinājums
- Pieslēgšanās problēmas un dažkārt negatīva lietotāju pieredze samazina valsts digitālo platformu lietošanas aktivitāti
- Vēlme saņemt iestādēs klātienē konsultācijas, ja nepieciešama palīdzība
- Iestāžu tīmekļvietnēs informācija ir tehniska un ne vienmēr viegli uztverama cilvēkam bez juridiskās vai administratīvās pieredzes, tādēļ atrast interesējošo informāciju var būt grūti